

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор _____ С.В. Іванов
(підпис)

« ___ » _____ 20 р.

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять

для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»,
в тому числі перепідготовка спеціалістів
за спеціальністю 7.03050901 «Облік і аудит»
денної та заочної форм навчання

Всі цитати, цифровий та фактичний
матеріал, бібліографічні відомості
перевірені. Написання одиниць
відповідає стандартам

Підпис(и) автора(ів) _____
« ___ » _____ 2014р.

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
обліку і аудиту
Протокол № 16
від 27.05.2014 р.

Реєстраційний номер
електронних методичних
рекомендацій у НМВ 49.49 – 02.06.2014

Фінансовий облік [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних занять для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит», в тому числі перепідготовка спеціалістів за спеціальністю 7.03050901 «Облік і аудит» денної та заочної форм навчання / уклад. Л.М. Духновська, О.С.Щербина. – К. : НУХТ, 2014. – 77 с.

Рецензент: **Г.Г. Осадча**, канд. екон. наук

Укладачі: **Л.М. Духновська**, канд. екон. наук
О.С. Щербина

Відповідальний за випуск **Л.М.Чернелевський**, канд. екон. наук, проф.

Подано в авторській редакції

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

В умовах ринкового середовища України головним гарантом успішного функціонування підприємства є розробка власної концепції обліку, яка б відповідала національним інтересам держави. На будь-якому підприємстві облік та звітність займають центральну позицію, оскільки цифри свідчать про успішну чи безуспішну діяльність підприємства. Знати бухгалтерський облік необхідно не лише бухгалтерам, але і менеджерам всіх рівнів, оскільки він допомагає краще зрозуміти ці цифри, працювати з ними більш ефективно.

Науково поставлений на підприємстві облік є основою для реалізації функції контролю і аналізу господарської діяльності. Облік повинен забезпечити повсякденний контроль за правильним і цільовим використанням коштів, матеріальних, енергетичних і трудових ресурсів, їх збереженням, а також, на базі аналізу, сприяти поліпшенню фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій

Дисципліна «Фінансовий облік» логічно продовжує курс «Бухгалтерського обліку», враховує міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку і є базовою для дисциплін, які формують фахівця в галузі обліку, економічного аналізу, контролю і аудиту. Фінансовий облік в галузях харчової промисловості має свої певні особливості, що мають бути розглянуті при вивченні даного курсу.

Мета дисципліни «Фінансовий облік» – формування у майбутніх фахівців теоретичних знань і практичних навичок щодо організації бухгалтерського обліку на промислових підприємствах, підготовки й надання фінансової інформації різним користувачам для розробки, обґрунтування й прийняття рішень в області фінансової політики, управління економікою, а також оподаткування.

Завдання: придбання системи знань про фінансовий облік як однієї з функцій підприємницької діяльності, вивчення методів організації ведення на підприємствах фінансового обліку активів, капіталу та зобов'язань за національними стандартами.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- правові та організаційні основи системи фінансового обліку;
- національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, що регулюють ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. порядок обрання облікової політики;
- прийоми ведення бухгалтерського обліку на підприємствах харчової промисловості; фінансову документацію;
- особливості обліку основних засобів, виробничих запасів, готової продукції та її реалізації, праці та заробітної плати, грошових коштів та фінансових результатів.

Після вивчення дисципліни студент повинен вміти:

- користуватися нормативними документами;
- з'ясувати сутність поняття облікового процесу активів та зобов'язань на підприємствах з різною формою власності;

- розуміти організаційні та методологічні аспекти ведення фінансового обліку на підприємствах;
- складати кореспонденцію рахунків по основних господарських процесах за темами програми;
- формувати робочу документацію, первинні документи та облікові реєстри;
- складати на підставі облікових реєстрів фінансову звітність;
- аналізувати фінансову звітність.

Студенти повинні мати уявлення про використання користувачами інформації фінансового обліку в процесі прийняття рішень; про взаємозв'язок фінансового й управлінського обліку в процесі підготовки інформації для численних користувачів (внутрішніх і зовнішніх, включаючи податкові служби); про основні концепції бухгалтерської (фінансової) звітності.

ТЕМА 1. ОСНОВИ ПОБУДОВИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ

Мета заняття – засвоїти мету, сутність фінансового обліку, організацію обліку та формування облікової політики на підприємстві

1.1. План проведення заняття

1. Мета та сутність фінансового обліку
2. Регулювання та організація фінансового обліку на підприємстві
3. Формування облікової політики підприємства

1.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Скласти оборотно-сальдову відомість, Баланс і Звіт про фінансові результати за травень, якщо на початок травня підприємство мало на розрахунковому рахунку 10 000 грн., його статутний капітал - 7000 грн., кредит банку - 3000 грн. В травні відбулися наступні господарські операції, (грн.):

Отримано товари від постачальника - 5000

Сплачено за товари - 5000

Відвантажено товари покупцю - 12 000

Списано собівартість реалізованих товарів - 5000

Погашено кредит банку - 3000

Необхідно зробити проведення та відобразити в обліку фінансовий результат.

Завдання 2.

Розробіть на прикладі певного підприємства проект наказу керівника про облікову політику на наступний звітний рік.

1.3. Тестові завдання

1. Що з наведеного нижче є основоположним припущенням?

- а) нарахування, безперервність;
- б) зрозумілість, доречність, надійність, зіставність;
- в) своєчасність, баланс між доходами і витратами, збалансованість якісних характеристик фінансових звітів;
- г) активи, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати.

2. Що з наведеного нижче є якісними характеристиками фінансових звітів?

- а) нарахування, безперервність;
- б) зрозумілість, доречність, надійність, зіставність;
- в) своєчасність, баланс між доходами і витратами, збалансованість якісних характеристик фінансових звітів;
- г) активи, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати.

3. Один і той самий метод обліку запасів використовується багато років. Який принцип бухгалтерського обліку в цьому випадку використовується?

- а) періодичності; в) повного висвітлення;
- б) послідовності; г) безперервності.

4. Запаси відображаються на дату балансу за найменшою із оцінок: собівартістю (первісною вартістю) або чистою вартістю реалізації. Який принцип бухгалтерського обліку в цьому випадку використовується?

- а) обачність; в) періодичність;
- б) безперервність; г) повне висвітлення.

5. Підприємство створює резерв під сумнівну дебіторську заборгованість. Якого з принципів бухгалтерського обліку в цьому випадку воно дотримується?

- а) автономності; в) повного висвітлення;
- б) обачності; г) послідовності.

1.4. Контрольні запитання

1. Обґрунтуйте необхідність обізнаності бухгалтера з нормативними та регулюючими документами з обліку і звітності.

2. Що означає термін "облікова політика" та яке її тлумачення з боку держави і підприємства?

3. Які можуть бути форми організації бухгалтерського обліку?

4. Що означає централізована організація бухгалтерського обліку, в чому її переваги та недоліки?

5. Що означає децентралізована організація бухгалтерського обліку, які її недоліки та переваги?

6. За якими ознаками може будуватися структура бухгалтерського апарату підприємства?

7. Який документ регулює питання облікової політики та з яких розділів він може складатися?

Література [1,3,4,5,6,7,9,12,10,11,14]

ТЕМА 2. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ

Мета заняття – засвоїти поняття та особливості обліку операцій з коштами на рахунках та в касі

2.1. План проведення заняття

- 1. Облік касових операцій
- 2. Облік коштів на рахунках у банках
- 3. Особливості обліку операцій на поточному рахунку в іноземній валюті
- 4. Облік грошових коштів на інших рахунках у банках

2.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Підприємство подало заяву на купівлю 1000€. Комісійні банку 100 грн. Курс НБУ на дату зарахування валюти 11,2 грн./за 1 €. Курс на

міжбанківському валютному ринку становив 11,15 грн. за 1 €. Для купівлі валюти було перераховано 12 000 грн.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 2.

Підприємство вирішило продати 1000\$ і перерахувало цю суму для продажу своєму банку. Курс продажу становив 8,055 грн. за 1 \$. Курс НБУ становив:

- на дату списання коштів із валютного рахунку 8,025 грн. за 1\$;
- на дату зарахування коштів в грн.. 8,035 за 1\$.

Комісійна винагорода банку 50 грн.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 3.

01.06 ТОВ «Деметра» отримало передоплату у сумі 22 000 € , а 07.06 Товариство подало заявку на продаж 10 000€. Валюту продало того ж дня за курсом 11,7 грн. за 1€. Комісія банку 200 грн. Залишок валюти Товариство 05.07 перерахувало постачальнику як аванс за імпортні товари. Курс НБУ :

- 01.06 – 11,5 грн. за 1€;
- 07.06 - 11,6 грн. за 1 €;
- 30.06 – 11,3 грн. за 1 €;
- 05.07 – 11,7 грн. за 1€.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

2.3. Тестові завдання

1. На підставі яких документів оформляються касові операції з надходження та видатків грошових коштів?

- а) прибуткові та видаткові касові ордери;
- б) чекові книжки;
- в) розрахунково-платіжні відомості;
- г) векселі.

2. Видача готівки з каси не підтверджена розпискою отримувача в залишок по касі не включається. Ця сума:

- а) вважається збитком та списується за рахунок прибутку підприємства;
- б) вважається нестачею і відшкодовується за рахунок касира;
- в) вважається витратами обігу та списується на ви межах встановлених норм.

3. Записи на синтетичному рахунку 301 «Готівка в національній валюті» виконуються на основі:

- а) прибуткових і видаткових касових ордерів;
- б) касової книги;
- в) первинних документів по надходженню і витратах грошей;
- г) відривних листів касової книги і прикладених до них первинних документів.

4. Запис по синтетичному рахунку 311 "Поточний рахунок в національній валюті" виконується на основі таких первинних документів:

- а) платіжних доручень, рахунків;
- б) виписок з розрахункового рахунку;
- в) виписок з розрахункового рахунку з прикладеними до них первинними документами;
- г) довідок бухгалтерії.

2.4. Контрольні запитання

1. Законодавча і нормативна регламентація обліку грошових коштів та розрахунків.
2. Визначення та ознаки готівкових та безготівкових коштів.
3. Документальне спостереження за рухом готівки.
4. Характеристика рахунків 30 та 31.
5. Процес розрахунків з дебіторами та кредиторами.
6. Облік інших розрахунків підприємства.

Література [3,4,5,6,7,9,12,14]

ТЕМА 3. ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Мета заняття – засвоїти поняття, види та особливості обліку дебіторської заборгованості

3.1. План проведення заняття

1. Визначення та види дебіторської заборгованості
2. Облік довгострокової дебіторської заборгованості
3. Облік короткострокової дебіторської заборгованості
4. Облік розрахунків з підзвітними особами
5. Облік розрахунків за нарахованими доходами
6. Облік розрахунків за претензіями
7. Облік резерву сумнівних боргів

3.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Менеджеру зі збуту видано аванс на відрядження в розмірі 4000 грн. Працівник виїхав із Києва 05.10, а повернувся 12.10. Вартість квитків 360 грн. в т.ч. ПДВ 30 грн. Вартість проживання в готелі 300 грн. за добу в т.ч. ПДВ. Працівник відзвітувався за відрядження.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 2.

Підприємство визначає величину сумнівних боргів на основі класифікації дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість на 31 грудня 2013 року становить 966000 грн., з наступним розподілом за строками її непогашення:

- 1-ша група (0 – 30 днів) - 700000;
- 2-га група (31 – 60 днів) - 240000;
- 3-тя група (більше 60 днів) - 26000.

Залишок резерву сумнівних боргів до складання балансу на 31 грудня 2013 року становить 3020 грн.

Для визначення коефіцієнта сумнівності на основі класифікації дебіторської заборгованості на 31 грудня 2013 року підприємство для спостереження обрало період за попередні три роки.

Дата балансу	Сальдо дебіторської заборгованості відповідної групи (грн.)			Заборгованість, що визнана безнадійною в наступному році, у складі сальдо дебіторської заборгованості відповідної групи на кінець попереднього року		
	група 1	група 2	група 3	група 1	група 2	група 3
1	2	3	4	5	6	7
31.12.10	200 000	50 000	5 000	1 000	800	1 000
31.12.11	400 000	70 000	3 000	2 000	200	590
31.12.12.	600 000	100 000	7 000	3 000	1 000	1 410
Разом:	1 200 000	220 000	15 000	6 000	2 000	3 000

Відобразити операції нарахування резерву сумнівних боргів в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 3.

Підприємство визначає величину сумнівних боргів, виходячи з питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати.

За 2013 рік чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати становить 18000000 грн.

Залишок резерву сумнівних боргів до складання балансу на 31 грудня 2013 року становить 1000 грн.

Для визначення коефіцієнта сумнівності підприємство для спостереження обрало період за попередні три роки.

Рік	Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати	Сума дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, що визнана безнадійною
1	2	3
2010	8 000 000	5000
2011	10 000 000	7000
2012	15 000 000	9000
Разом:	33 000 000	21 000

Відобразити операції нарахування резерву сумнівних боргів в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 4.

Для придбання канцтоварів для бухгалтерії видано кошти з каси завгоспу в розмірі 1000 грн. Працівник приніс:

- папір: 3 пачки по 36 грн.;
- ручки : 2 упаковки по 60 грн.;
- маркери: 2 упаковки по 48 грн.

Ціни у фіскальному чеку вказані із ПДВ. Решту коштів повернуто до каси.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

3.3. Тестові завдання

1. Резерв сумнівних боргів створюється за:

- а) довгостроковою дебіторською заборгованістю;
- б) за поточною дебіторською заборгованістю;
- в) за довгостроковою та поточною дебіторською заборгованістю.

2. Безнадійна дебіторська заборгованість - це

- а) поточна заборгованість, не погашена дебітором протягом року;
- б) довгострокова дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником;
- в) поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності;
- г) сума дебіторської заборгованості, на яку створено резерв сумнівних боргів.

3. За якою вартістю поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги включається до балансу?

- а) за первісною вартістю;
- б) за справедливою вартістю;
- в) за чистою реалізаційною вартістю;
- г) за собівартістю.

4. Внаслідок списання безнадійної дебіторської заборгованості за відвантажену продукцію у межах створеного резерву сумнівних боргів:

- а) підсумок балансу зменшиться;
- б) підсумок балансу не зміниться;
- в) збільшиться чиста реалізаційна вартість такої дебіторської заборгованості;
- г) збільшаться операційні витрати.

5. Яким записом оформляється видача з каси підзвітній особі сум для придбання матеріалів?

- а) Д-т201 К-т 301;
- б) Д-т 372 К-т 301;
- в) Д-т 301 К-т 201;
- г) Д-т 301 К-т 372.

3.4. Контрольні запитання

1. Дайте визначення і характеристику дебіторської заборгованості.
2. Дайте визначення довгострокової дебіторської заборгованості.
3. Дайте визначення поточної дебіторської заборгованості.

4. Як визначити величину резерву сумнівних боргів та з якою метою він створюється?
 5. Які рахунки використовують для бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості?
 6. Що таке вексель?
 7. Як здійснюється аналітичний облік за вексельними операціями?
 8. Назвіть методи оцінювання дебіторської заборгованості.
 9. Назвіть види довгострокової дебіторської заборгованості.
 10. Назвіть види поточної дебіторської заборгованості.
 11. Назвіть порядок визначення і списання в обліку дебіторської заборгованості із строком позовної давності.
 12. Дайте визначення чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості.
 13. Дайте визначення терміну «претензія».
- Література [3,4,5,6,7,8,9,12,14]*

ТЕМА 4. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Мета заняття – засвоїти поняття, класифікацію та особливості обліку основних засобів

4.1. План проведення заняття

1. Визнання, класифікація основних засобів
2. Облік розрахунків надходження основних засобів
3. Облік розрахунку амортизації основних засобів
4. Облік витрат на поліпшення, ремонт і утримання основних засобів
5. Облік розрахунку переоцінки та зменшення корисності основних засобів
6. Облік розрахунку вибуття основних засобів та їх переміщення на підприємстві
7. Інвентаризація основних засобів
8. Розкриття інформації про основні засоби в примітках до фінансової звітності

4.2. Практичні завдання

Завдання 1.

ПП «Трієст» придбало для потреб виробництва верстат вартістю 120000 грн., в тому числі ПДВ. Оплата за доставку проводилась у 2 етапи: 50 % - аванс до надання послуг та 50% - після доставки верстату.

На час транспортування верстат був застрахований у страховій компанії «Захист». Сума страховки 120 грн. була сплачена до здійснення поставки. Вантажно-розвантажувальні роботи та монтаж верстату здійснювало ТОВ «Монтажник». Вартість виконаних робіт 4800 грн. з ПДВ сплачено після приймання виконаних робіт. Налагодження та підготовка верстату до

експлуатації проводиться ПП «Трієст» самостійно і були понесені наступні витрати:

- Матеріали – 420 грн.
- Нарахована заробітна плата – 1000 грн.
- Нарахована амортизація на устаткування, яке використовувалося для даних робіт – 300 грн.

Оплата за верстат була здійснена після доставки. Після закінчення робіт верстат було введено в експлуатацію.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 2.

Підприємство безкоштовно одержало верстат, що був в експлуатації, первісна вартість якого 52000 грн., знос 30000 грн.. Вартість доставки склала 540 з ПДВ.

Відобразити операції в обліку постачальника та одержувача, вказати первинні документи.

Завдання 3.

Підприємство придбало кондиціонер, первісна вартість якого – 5400 грн. У серпні кондиціонер дозаправили охолоджуючою рідиною, дозаправлення здійснювала стороння організація. Вартість робіт склала – 600 грн. з ПДВ та здійснювалися по передоплаті. Кондиціонер встановлений в кабінеті директора.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 4.

ТОВ «Ірина» в січні 2008р. придбало верстат з виробництва пластикової тари вартістю 24000грн. У квітні 2013р. був проведений ремонт верстату, в результаті якого зменшилося його енергоспоживання і матеріалоємність продукції. Роботи проводилися власними силами та були понесені наступні витрати:

- використано запасних частин на суму 1250грн.;
- нараховано знос на основні засоби, які використовувалися для робіт – 50грн.;
- нарахована заробітна плата – 1000грн.

Відобразити операції з проведення модернізації в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 5.

Згідно договору підрядна організація виготовляє та проводить налагодження і монтаж нестандартного обладнання. Вартість обладнання – 60 000 грн. з ПДВ. Вартість робіт по налагодженню обладнання – 24 000 грн. з ПДВ.

Загальна вартість договору (84 000 грн. з ПДВ) була сплачена в 2 етапи: 50% по передоплаті, решта - після введення в експлуатацію.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 6.

Підприємство придбало автомобіль за 150000 грн, ліквідаційна вартість становить 10% від первісної вартості, термін корисного використання 5 років. Нарахувати амортизацію за 3 роки та визначити залишкову вартість на початок четвертого року за методами:

- а) прямолінійним;
- б) зменшення залишкової вартості;
- в) прискореного зменшення залишкової вартості;
- г) кумулятивним.

Завдання 7.

Транспортне підприємство придбало вантажний автомобіль вартістю 180000 грн, ліквідаційна вартість становить 10% від первісної вартості. Автомобіль призначено для пробігу 500000 км. Нарахувати суму амортизації виробничим методом за квартал, якщо відомо, що пробіг за 1 місяць складає 6000 км, за другий - 8000 км, третій - 10000 км.

Завдання 8.

ТОВ «Мрія» здійснило з ТОВ «Вікторія» обмін верстату на плазмову панель (для демонстрації готових об'єктів покупцям та замовникам) і на будівельні матеріали. Первісна вартість верстату складає 50000 грн, сума зносу 15000 грн. Справедлива вартість верстату становить 48000 грн з ПДВ, вартість отриманої плазми - 36000 грн з ПДВ, а будівельних матеріалів - 12000 грн з ПДВ.

У зв'язку з операцією обміну ТОВ «Мрія» здійснило наступні витрати:

1. Нараховано заробітну плату за демонтаж верстату - 1000 грн.
2. Нараховано знос обладнання, використаного при демонтажі - 100 грн.
3. Сплачено за доставку верстату до складу ТОВ «Вікторія», а плазмової панелі і будівельних матеріалів - до ТОВ «Мрія». Доставку здійснювала транспортна організація, вартість послуг якої в розмірі 720 грн. з ПДВ здійснювалась з поточного рахунку ТОВ «Мрія» 100% авансом до надання послуг.
4. Нарахована заробітна плата за вантажно-розвантажувальні роботи:
 - плазмової панелі - 100 грн.
 - будівельних матеріалів 400 грн.
5. Сплачено ПП «ТВ-сервіс» за установку і налагодження панелі 600 грн. з ПДВ після приймання робіт.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 9.

На 31.12.2011р. первісна вартість об'єкта основних засобів становить 4000 грн., сума зносу - 501 грн., справедлива вартість - 4400 грн.

На 31.12.2012р. залишкова вартість об'єкта становить 3348 грн., справедлива вартість - 2880 грн.

Відобразити операції переоцінки в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 10.

В операційну оренду передано основний засіб, первісна вартість якого становить 25 000 грн., знос - 10 000 грн. Місячна сума амортизації дорівнює 500 грн., місячна оренда становить 720 грн. з ПДВ.

Об'єкт знаходиться в експлуатації у виробничій сфері.

Відобразити операційну оренду в обліку орендаря та орендодавця.

Завдання 11.

У фінансову оренду передано автомобіль, первісна вартість якого становить 110 000 грн., знос - 20 000 грн. Термін корисної експлуатації становить 10 років, термін погашення заборгованості – 2 роки.

Орендна плата, що сплачується щомісячно і становить 480 грн. з ПДВ. Крім того щомісяця орендар перераховує погашення заборгованості вартості об'єкта 3 750 грн.

Відобразити фінансову оренду в обліку орендаря та орендодавця.

4.3. Тестові завдання

1. По якій вартості, згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку, повинні оцінюватись у обліку і звітності основні засоби і інші матеріальні активи?

- а) первісній і залишковій;
- б) залишковій і відновлювальній;
- в) по справедливій вартості;
- г) первісній і балансовій залишковій з врахуванням затрат на оновлення і покращення основних засобів;

2. Об'єкт основних засобів визнається активом:

- а) якщо використовується більше року;
- б) якщо використовується у виробничій сфері;
- в) якщо існує імовірність, що в майбутньому підприємство отримає економічну вигоду від його використання та його вартість може бути достовірно визначена;
- г) за рішенням директора;
- д) за рішенням колективу підприємства.

3. Підприємство придбало основні засоби вартістю 36000 грн. з ПДВ. Оплачено: транспортній організації за доставку 720 грн. з ПДВ, спеціалізованій фірмі за установку і монтаж - 360 грн. з ПДВ. Визначити первісну вартість придбаних основних засобів.

- а) 37080; б) 30900; в) 30600; г) 31200; д) 32100.

4. Підприємство безоплатно отримало складське приміщення. Справедлива вартість його складає 10000 грн. Який бухгалтерський запис слід зробити?

- а) Дт 103 Кт 424;
- б) Дт 103 Кт 631;
- г) Дт 103 Кт 681;
- д) Дт 103 Кт 742.

в) Дт 103 Кт 377;

5. Якою проводкою в обліку відображаються затрати на транспортування і монтаж безкоштовно одержаних основних засобів, виконані спеціалізованим підприємством?

а) Д-т 15 К-т 949;

б) Д-т 14 К-т 372;

в) Д-т 15 К-т 631;

г) Д-т 63 К-т 15.

6. Чи змінюється сума зносу при дооцінці основних засобів. Якою проводкою це відображається?

а) не змінюється;

б) змінюється пропорційно зміні оцінки недоамортизованих основних засобів, Д-т 423 К-т 131;

в) змінюється пропорційно зміні оцінки основних засобів, Д-т 131 К-т 423;

г) змінюється пропорційно зміні оцінки основних засобів, Д-т 975 К-т 742.

7. На яку суму нараховується ПДВ при реалізації об'єктів основних засобів?

а) на залишкову вартість об'єкта;

б) на залишкову вартість + затрати, пов'язані з реалізацією;

в) на суму доходу від реалізації;

г) на суму доходу від реалізації + затрати, пов'язані з реалізацією.

4.4. Контрольні запитання

1. Законодавча і нормативна регламентація обліку основних засобів.
 2. Класифікація основних засобів за фінансовим та податковим обліком.
 3. Особливості оцінки основних засобів за умов різних джерел виникнення.
 4. Капітальні витрати. Їх функція в обліку основних засобів.
 5. Процедура інвентаризації основних засобів на підприємствах.
 6. Модернізація, ремонт та вибуття основних засобів.
- Література [2,3,4,5,6,7,8,9,12,14]*

ТЕМА 5. ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Мета заняття – засвоїти поняття, класифікацію та особливості обліку операцій з нематеріальними активами

5.1. План проведення заняття

1. Сутність, класифікація і оцінка нематеріальних активів
2. Синтетичний і аналітичний облік нематеріальних активів
3. Облік руху нематеріальних активів
4. Облік амортизації нематеріальних активів

5.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Підприємство придбало в січні 2014 року ліцензії для забезпечення своєї діяльності у майбутньому з оплатою грошовими коштами:

- на виробництво продукції терміном на 5 років за 5000 грн.;
- на здійснення роздрібною торгівлі цією продукцією терміном на один рік за 1200 грн.

Відобразити господарську операцію, вказати первинні документи.

Завдання 2.

Підприємство А за бартерною угодою обмінює своє програмне забезпечення на подібний актив (програмне забезпечення) підприємства Б справедливою вартістю 3600 грн., в т.ч. ПДВ.

Первісна вартість програмного забезпечення підприємства А становить 4000 грн., знос – 800 грн.

Первісна вартість програмного забезпечення підприємства Б становить 3600 грн., знос – 1200 грн.

Відобразити в обліку операцію з обміну нематеріального активу, вказати первинні документи.

Завдання 3.

Підприємство А придбало майно ліквідованого підприємства Б на загальну суму 1000000 грн. При цьому справедлива вартість активів підприємства Б на дату придбання склала 1420000 грн., справедлива вартість зобов'язань підприємства Б на дату придбання 380000 грн.

Визначити суму гудвілу та відобразити в обліку.

5.3. Тестові завдання

1. Дайте якнайповніше визначення поняття нематеріальних активів:

- а) це об'єкти, що не мають товарно-речовинної форми, але мають грошову оцінку і приносять дохід;
- б) це об'єкти, які використовуються тривалий час і приносять дохід;
- в) це об'єкти, які можна відчужити і вони приносять дохід;
- г) це об'єкти, що не мають товарно-речовинної форми, що використовуються більше одного року, мають грошову оцінку і приносять дохід.

2. Що входить до складу нематеріальних активів:

- а) права на об'єкти інтелектуальної власності, права на сорти рослин;
- б) ділова репутація і представницькі витрати;
- в) ділова репутація організації і права на об'єкти інтелектуальної власності;
- г) представницькі витрати, ділова репутація організації, права на об'єкти інтелектуальної власності;
- г) представницькі витрати, права на об'єкти інтелектуальної власності.

3. Яка бухгалтерська проводка складається під час оприбутковування нематеріальних активів, внесених засновниками в рахунок внеску в статутний капітал:

- а) Дт рах. 10 «Основні засоби»
Кт рах. 46 «Неоплачений капітал»;
- б) Дт рах. 12 «Нематеріальні активи»
Кт рах. 46 «Неоплачений капітал»;
- в) Дт рах. 12 «Нематеріальні активи»
Кт рах. 40 «Статутний капітал»;
- г) Дт рах. 12 «Нематеріальні активи»
Кт рах. 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»;
- г) Дт рах. 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»
Кт рах. 46 «Неоплачений капітал»?

4. Амортизаційні відрахування за нематеріальними активами відображаються в бухгалтерському обліку:

- а) зменшенням первинної вартості об'єкта.
- б) накопиченням відповідних сум на окремому рахунку;
- в) накопиченням відповідних сум на окремому рахунку або шляхом зменшенням первинної вартості об'єкта.

5.4. Контрольні запитання

1. Які активи відносять до складу нематеріальних?
2. Назвіть класифікаційні групи нематеріальних активів.
3. За якою вартістю обліковуються придбані (створені) нематеріальні активи?
4. За якою вартістю обліковуються створені власними силами нематеріальні активи?
5. Який порядок здійснення переоцінки нематеріальних активів?
6. Які методи нарахування амортизації на нематеріальні активи передбачені національними П(С)БО?
7. Назвіть порядок відображення оприбуткування нематеріальних активів на баланс підприємства.
8. Назвіть порядок відображення списання нематеріальних активів з балансу підприємства.
9. Які існують можливі шляхи надходження нематеріальних активів і як формується відповідно до цього їхня первісна вартість?

Література [3,4,5,6,7,8,9,12,14]

ТЕМА 6. ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Мета заняття – засвоїти поняття та класифікацію виробничих запасів, особливості їх обліку

6.1. План проведення заняття

1. Визнання та класифікація виробничих запасів.

2. Облік виробничих запасів на складі та в бухгалтерії.
3. Облік надходження виробничих запасів на підприємство.
4. Облік вибуття виробничих запасів.
5. Інвентаризація виробничих запасів.

6.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Придбано телефонний апарат вартістю 480 грн. з ПДВ. Витрати на підключення телефону складають 120 грн. з ПДВ. Згідно облікової політики телефон включили до МНМА і застосовують метод нарахування зносу 50% / 50%.

Відобразити в обліку операції з придбання та введення в експлуатацію об'єкта МНМА, вказати первинні документи.

Завдання 2.

Від постачальника надійшла сировина, при оприбуткуванні якої виявлено нестачу на суму 1500 грн. Постачальнику було сплачено аванс в розмірі 6000 грн. з ПДВ. Постачальник:

1. Доставив сировину.
2. Повернув кошти.

Відобразити в обліку операції з урахуванням двох ситуацій, вказати первинні документи.

Завдання 3.

В результаті інвентаризації виявлено лишки борошна на суму 5000 грн. та нестачу солі – 180 грн. Нестача солі в межах природного збитку складає 20 грн., на матеріально-відповідальну особу (комірника) віднесено 400 грн. нестачі, решта – за рахунок фінансового результату.

Відобразити в обліку операції, вказати первинні документи.

Завдання 4.

На підприємство надійшла сировина у кількості 100 кг, вартість якої згідно накладної - 1200 грн. з ПДВ. Працівником було украдено сировини – 15 кг. Він признав вину та погасив збиток шляхом внесення готівки в касу. Індекс інфляції – 110%

Відобразити в обліку операції, вказати первинні документи.

Завдання 5.

Відобразити в обліку операції, вказати первинні документи:

1. Реалізовано сировину на суму 600 грн. з ПДВ, собівартість якої становить 410 грн.
2. Безоплатно передано сировину на суму 2000 грн., собівартість якої становить 1950 грн.

Завдання 6.

Передано виробничі запаси до статутного капіталу іншого підприємства за справедливою вартістю 10000 грн., собівартість виробничих запасів становить 9500 грн.

Відобразити в обліку операції, вказати первинні документи.

Завдання 7.

Підприємство здійснило обмін сировини, справедлива вартість якої становить 1200 грн. з ПДВ, собівартість - 900 грн. на факс, справедлива вартість якого становить 1200 грн. з ПДВ. Згідно облікової політики амортизація МНМА нараховується методом 100 % при введенні в експлуатацію.

Відобразити в обліку операції, вказати первинні документи.

6.3. Тестові завдання

1. Виробничі запаси — це:

- а) активи, які утримуються підприємством для подальшого перепродажу за умов звичайної господарської діяльності;
- б) придбані або самостійно виготовлені вироби, які підлягають подальшому переробленню на підприємстві;
- в) частина продукції, що не пройшла всіх стадій оброблення.

2. Витрати на заготівлю, вантажні витрати та витрати на транспортування включаються до первісної вартості запасів:

- а) повністю;
- б) лише в сумі, що не перевищує вартості самих запасів;
- в) не включаються.

3. До МШП належать запаси:

- а) вартість яких не перевищує 500 грн.;
- б) строк використання яких не перевищує один рік (операційний цикл);
- в) правильні відповіді а і б.

4. Виробничі запаси в бухгалтерії підприємства обліковуються:

- а) у натурально-вартісному виразі;
- б) у натурально-кількісному виразі;
- в) у вартісному виразі;
- г) у натурально-кількісному і вартісному виразі.

5. Матеріальні запаси включаються у валюту балансу за такою оцінкою:

- а) за залишковою вартістю;
- б) за первісною вартістю;
- в) за вартістю можливої реалізації;
- г) за меншою з двох вартостей: за первісною вартістю чи вартістю можливої реалізації;
- д) правильної відповіді немає.

6.4. Контрольні запитання

1. Законодавча і нормативна регламентація обліку виробничих запасів.

2. Аналітичний та синтетичний облік виробничих запасів.
3. Особливості оцінки запасів.
4. Надходження, списання та визнання МШП.
5. Процедура проведення інвентаризації виробничих запасів.
6. Фінансовий облік щодо реалізації виробничих запасів.

Література [3,4,5,6,7,9,12,14]

ТЕМА 7. ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Мета заняття – засвоїти поняття та класифікацію фінансових інвестицій, особливості оцінки та обліку довгострокових фінансових інвестицій

7.1. План проведення заняття

1. Визнання та класифікація фінансових інвестицій
2. Методи оцінки фінансових інвестицій
3. Облік довгострокових фінансових інвестицій

7.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Підприємство **М** придбало контрольний пакет (50%) акцій підприємства **Д** на суму 80000 грн. (80000 акцій за ринковою ціною 1 грн. кожна). Номінальна вартість однієї акції - 0,60 грн. За брокерські та інші послуги з придбання акцій на Українській фондовій біржі сплачено 600 грн.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 2.

Підприємство **М** придбало 1000000 акцій компанії **Д** за справедливою вартістю 5000000 грн. (5 грн. кожна) в обмін на власні акції. Для здійснення фінансової інвестиції керівництво компанії **М** прийняло рішення про додаткову емісію 1000000 акцій. Компанія **М** обмінює свої акції на акції компанії **Д** у пропорції 1:1. Номінальна вартість випущених акцій - 3 грн.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 3.

Підприємство **М** 02.01.2014 р. придбало пакет акцій підприємства **Д** (60%) за 1200000 грн. Протягом року підприємство **Д** отримало 600000 грн. чистого прибутку і виплатило 100000 грн. дивідендів. Збільшення додаткового капіталу дочірнього підприємства за рік - 5000 грн.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 4.

01.07.2014 р. акціонерне товариство «Альфа» придбало 100 шт. 8%-х облигацій номіналом 1000 грн. кожна строком на 5 років. Відсотки сплачуються 30 червня та 31 грудня щороку в сумі 4000 грн. Річний обліковий період закінчується 31 грудня.

Ситуація 1. Інвестиції в облігації придбано за номіналом 1000 грн.

Ситуація 2. Інвестиції в облігації придбано з дисконтом 980 грн. кожна. Загальна вартість інвестицій - 98000 грн. Сума дисконту 2000 грн.

Ситуація 3. Облігації придбано з премією 1040 грн. кожна. Загальна вартість інвестицій - 104000 грн. Сума премій - 4000 грн.

Відобразити операції в обліку та вказати первинні документи для кожної ситуації окремо.

7.3. Тестові завдання

1. Довгострокові фінансові інвестиції — це інвестиції:

- а) строком до одного року;
- б) строком більше одного року;
- в) строком більше 3-х років;
- г) строком більше 5-ти років.

2. При обліку інвестицій за методом участі в капіталі показники діяльності об'єкта інвестиції:

- а) впливають на баланс підприємства;
- б) не впливають на баланс підприємства;
- в) впливають лише при отриманні об'єктом інвестицій прибутків;
- г) впливають лише при отриманні об'єктом інвестицій збитків.

3. Звітність інвестора консолідується, якщо інвестиції у статутний капітал іншого підприємства становлять:

- а) до 20 % статутного капіталу;
- б) від 20 до 50 % статутного капіталу;
- в) понад 50 % статутного капіталу.

4. Якою проводкою відображають в обліку інвестора оголошені дивіденди, якщо інвестиції обліковуються за методом обліку участі в капіталі?

- а) Дт 311 «Рахунки в банках»
Кт 721 «Доходи від інвестицій в асоційовані компанії»;
- б) Дт 373 «Розрахунки за нарахованими дивідендами»
Кт 141 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі»;
- в) Дт 311 «Рахунки в банках»
Кт 141 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі»;
- г) Дт 373 «Розрахунки за нарахованими дивідендами»
Кт 721 «Доходи від інвестицій в асоційовані компанії».

5. При відображенні довгострокових фінансових інвестицій за методом обліку участі в капіталі дивіденди визнаються компанією-інвестором:

- а) у момент їх оголошення та зменшують балансову вартість фінансових інвестицій;
- б) у момент їх оголошення та збільшують балансову вартість фінансових інвестицій;

в) у момент їх сплати та не впливають на балансову вартість фінансових інвестицій;

г) у момент їх сплати та збільшують балансову вартість фінансових інвестицій.

7.4. Контрольні запитання

1. Які активи називають фінансовими інвестиціями?

2. Дайте характеристику таким цінним паперам як акції, облігації, ощадні сертифікати.

3. Яким чином фінансові інвестиції оцінюються на дату придбання?

4. На яких рахунках ведеться облік довгострокових фінансових інвестицій?

5. Охарактеризуйте особливості обліку фінансових інвестицій в асоційовані, дочірні та спільні підприємства.

Література [3,4,5,6,7,8,9,12,14]

ТЕМА 8. ОБЛІК СИРОВИНИ І МАТЕРІАЛІВ

Мета заняття – засвоїти поняття сировини та матеріалів та особливості їх обліку

8.1. План проведення заняття

1. Синтетичний та аналітичний облік надходження сировини і матеріалів.

2. Синтетичний та аналітичний облік наявності та використання сировини і матеріалів.

8.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Залишок сировини на 01 лютого становив 100 кг, собівартість якої 10 грн. за 1 кг. Протягом місяця було придбано сировини:

07.02 200 кг по 12 грн.

13.02 500 кг по 14,5 грн.

20.02 300 кг по 14 грн.

За місяць використано на виробництво:

08.02 120 кг

14.02 400 кг

25.02 180 кг

Провести оцінку виробничих запасів за методом середньозваженої собівартості та ФІФО.

Завдання 2.

Підприємство провело доставку сировини у березні місяці стороннім автотранспортом на суму 10000 грн., без ПДВ.

Дані обліку за місяць наведені нижче:

Зміст	Вартість запасів, тис.грн	ТЗВ, тис.грн
Залишок на 1 березня	25,0	3,0
Надійшло	80,0	?
Вибуло	90,0	?
Залишок на 31 березня	?	?

Визначити суму списання транспортно-заготівельних витрат, відобразити операції за місяць в обліку та вказати первинні документи.

Завдання 3.

На підприємство автотранспортна організація провела доставку матеріалів: борошна вищого гатунку 2 тонни на суму 10000 грн. без ПДВ; борошна житнього 3 тонни на суму 7000 грн. без ПДВ.

Вартість доставки склала 1500 грн. без ПДВ. Згідно облікової політики підприємства ТЗВ розподіляється між видами запасів пропорційно їх вартості.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

8.3. Тестові завдання

1. Витрати на заготівлю, вантажні витрати та витрати на транспортування включаються до первісної вартості запасів:

- а) повністю;
- б) лише в сумі, що не перевищує вартості самих запасів;
- в) не включаються.

2. Метод оцінювання вибуття запасів, за яким запаси вибувають за вартістю їхнього придбання, — це:

- а) метод середньозваженої вартості;
- б) метод нормативних витрат;
- в) метод ФІФО;
- г) метод ідентифікованої собівартості запасів.

3. Оприбуткування матеріалів, що придбані підвітною особою, відображається записом:

- а) Д-т 201 К-т 631;
- б) Д-т 372 К-т 201;
- в) Д-т 201 К-т 372.

4. Згідно з П(с)БО 9 запаси при вибутті можуть оцінюватися:

- а) за середньозваженою собівартістю;
- б) за цінами продажу, нормативними цінами, середньозваженої собівартості, за методом ФІФО та за методом ідентифікованої собівартості;
- в) за цінами продажу;
- г) тільки за методами ФІФО, ЛІФО;
- д) правильної відповіді немає

8.4. Контрольні запитання

1. Якою є економічна суть процесу постачання? Які завдання ставить перед собою облік придбання матеріальних цінностей?

2. Які рахунки використовують для обліку придбання матеріальних цінностей? Наведіть схему обліку процесу придбання.

3. Що включається до первинної (фактичної) собівартості придбаних матеріальних цінностей?

4. Як здійснюють облік транспортно-заготівельних витрат?

5. Які є методи списання вартості відпущених запасів? Назвіть їх переваги та недоліки.

Література [3,4,5,6,7,9,12,14]

ТЕМА 9. ОБЛІК ПАЛИВА ТА ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Мета заняття – засвоїти поняття палива, готової продукції, її собівартості та особливості їх обліку

9.1. План проведення заняття

1. Побудова обліку готової продукції.
2. Визначення собівартості готової продукції.
3. Схема рахунків обліку готової продукції .
4. Реалізація готової продукції.

9.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Підприємство реалізувало по передоплаті продукцію на суму 120 000 грн. з ПДВ. Виробнича собівартість реалізованої продукції 65 000 грн., нерозподілені загальновиробничі витрати 2000грн., адміністративні витрати 6600грн., витрати на збут 1 % від договірної вартості.

Відобразити операції в обліку, визначити фінансовий результат операції, вказати первинні документи.

Завдання 2.

Підприємство реалізувало продукцію на суму 24000 грн. з ПДВ. Собівартість реалізованої продукції 18 000 грн. Покупець розрахувався векселем, термін погашення якого 6 місяців.

Відобразити операції в обліку, визначити фінансовий результат операції, вказати первинні документи.

Завдання 3.

Підприємство реалізувало готову продукцію собівартістю 210000 грн., вартість реалізації – 290000 грн. без ПДВ. Вартість доставки, проведеної власним транспортом, склала 10600 грн.

Відобразити операції в обліку, визначити фінансовий результат операції, вказати первинні документи, якщо:

- а) перша подія – реалізація;
- б) перша подія – передоплата.

9.3. Тестові завдання

1. *Готова продукція в поточному бухгалтерському обліку оцінюється за:*

- а) нормативною собівартістю;
- б) фактичною виробничою собівартістю;
- в) договірною ціною;
- г) первісною вартістю;
- д) обліковими цінами.

2. *Реалізована продукція — це продукція:*

- а) прийнята відділом технічного контролю і здана на склад;
- б) продукція яка перебуває на складі покупця на відповідальному зберіганні;
- в) продукція відвантажена, але ще не сплачена;
- г) продукція оплачена, але ще не відвантажена;
- д) продукція упакована і готова до відвантаження.

3. *Доходи від реалізації готової продукції відображаються:*

- а) в момент одержання коштів за цю продукцію чи відвантаження цієї продукції покупцеві;
- б) тільки в момент одержання коштів за цю продукцію;
- в) тільки в момент відвантаження цієї продукції покупцеві зі списанням її з балансу.

4. *Бухгалтерський запис Д-т 901—К-т 26 означає:*

- а) відвантажена готова продукція;
- б) повернення продукції покупцем;
- в) списана собівартість реалізованої продукції;
- г) випуск продукції.

9.4. Контрольні запитання

1. Законодавча і нормативна регламентація обліку готової продукції та її реалізації.
2. Характеристика рахунку 26 «Готова продукція».
3. Особливості визначення фактичної собівартості готової продукції за їх видами.
4. Облік готової продукції.
5. Реалізація готової продукції. Її облік та вплив на фінансову звітність.
6. Залишки за аналітичними рахунками готової продукції.

Література [2,3,4,5,6,7,9,12,14]

ТЕМА 10. ОБЛІК ПОТОЧНИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Мета заняття — засвоїти поняття, визнання поточних фінансових інвестицій та особливості їх оцінки та обліку

10.1. План проведення заняття

1. Визнання та оцінка поточних фінансових інвестицій

2. Аналітичний та синтетичний облік поточних фінансових інвестицій.

10.2. Практичні завдання

Завдання 1.

10.03.2014 р. підприємство А з метою придбання 1000 акцій підприємства Б передало в обмін акції власної емісії - 1000 шт., номінал - 1,50 грн. за акцію, ринкова вартість - 1,70 грн.

17.03.2014 р. з метою придбання 100 облігацій підприємства В номіналом 100 грн з 10% річних підприємство А передало товари; балансова вартість - 8000 грн, справедлива вартість - 12000 грн.

24.03.2014 р. підприємство А придбало за грошові кошти цінні папери підприємства Д:

акції - 200 шт., номінал 10 грн, ринкова вартість - 15 грн за одиницю;

облігації - 100 шт., номінал - 100 грн, ринкова вартість - 97 грн за одиницю.

Послуги брокера на фондовій біржі при цьому становили 1000 грн.

Відобразити операції в обліку.

Завдання 2.

Використовуючи дані попереднього завдання (№1), припустимо, що в квітні 2014 р. ринкова вартість акцій підприємства Б зросла на 0,20 грн., підприємства Д - зменшилась на 0,50 коп.

Відобразити операції в обліку.

10.3. Тестові завдання

1. За якою оцінкою на дату складання балансу обліковуються поточні фінансові інвестиції?

а) справедливою вартістю;

в) амортизованою собівартістю;

б) собівартістю;

г) дисконтованою вартістю.

2. Сума зменшення балансової вартості короткострокових фінансових інвестицій відображається у складі:

а) втрат від участі в капіталі;

в) інших операційних витрат;

б) інших витрат;

г) інших фінансових витрат.

3. Під час придбання поточні фінансові інвестиції відображаються в обліку:

а) за номінальною вартістю;

в) за амортизованою собівартістю;

б) за фактичною собівартістю;

г) за справедливою вартістю.

4. Якщо придбання фінансових інвестицій здійснюється шляхом обміну на інші активи, то їхня собівартість визначається за:

а) справедливою вартістю цих активів;

б) залишковою вартістю цих активів;

в) первісною вартістю цих активів.

10.4. Контрольні запитання

1. За якою оцінкою первісно відображаються в обліку придбані за гроші поточні фінансові інвестиції?
 2. З чого складається собівартість поточних фінансових інвестицій?
 3. За якою оцінкою первісно відображаються в обліку поточні фінансові інвестиції, отримані:
 - а) в обмін на інші цінні папери;
 - б) в обмін на акції власної емісії.
 4. За якою оцінкою відображаються поточні фінансові інвестиції на дату балансу?
 5. Як оцінюються поточні фінансові інвестиції на дату балансу, якщо не можна достовірно визначити їх справедливую вартість?
 6. Як відображаються отримані за поточними фінансовими інвестиціями доходи (дивіденди, відсотки тощо) в обліку інвестора?
- Література [3,4,5,6,7,9,12,14]*

ТЕМА 11. ОБЛІК ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА

Мета заняття – засвоїти поняття та класифікацію витрат виробництва, особливості їх обліку

11.1. План проведення заняття

1. Визначення, визнання та класифікація витрат виробництва
2. Облік прямих виробничих витрат
3. Облік загальновиробничих витрат
4. Зведений облік витрат і визначення собівартості готової продукції
5. Методи калькулювання собівартості готової продукції

11.2. Практичні завдання

Завдання 1.

На початок місяця залишок готової продукції на складі: цукерки «Ромашка» 50 кг собівартістю 40 грн., цукерки «Червоний мак» – 10 кг по 30 грн., незавершеного виробництва: цукерок «Ромашка» – 2000 грн., цукерок «Червоний мак» – 2000 грн. Протягом місяця передано сировину на виробництво: цукерок «Ромашка» 8000 грн., цукерок «Червоний мак» 6000 грн., нарахована заробітна плата робітникам – 10000 грн, нараховано амортизацію на виробниче обладнання та приміщення – 1500 грн. На склад оприбутковано готову продукцію: цукерки «Ромашка» 400 кг, цукерки «Червоний мак» 450 кг. Згідно облікової політики постійні загальновиробничі витрати становлять 30%. Реалізовано 450 кг цукерок «Ромашка» по ціні 50 грн. за 1 кг.

Відобразити господарські операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 2.

Підприємство в процесі виробництва продукції понесло такі витрати:

- матеріали – 15000 грн.;
- заробітна плата працівників, зайнятих процесом виробництва — 16000 грн.;
- єдиний соціальний внесок (38%);
- загальновиробничі витрати — 18200 грн., у тому числі:
- змінні витрати — 16000 грн.;
- постійні витрати — 2200 грн.

За обліковою політикою підприємства для розподілу загальновиробничих витрат використовують заробітну плату працівників процесу виробництва, яка при нормальній потужності становить 15000 грн. Загальновиробничі витрати при нормальній потужності складають 17700 грн., у т.ч.: змінні – 15600 грн., постійні – 2100 грн.

Виготовлена продукція оприбуткована на склад, незавершеного виробництва немає.

Відобразити господарські операції в обліку, вказати первинні документи.

11.3. Тестові завдання

1. На якому рахунку накопичуються витрати, що здійснюються при виробництві готової продукції:

- а) 23 «Виробництво»;
- б) 26 «Готова продукція»;
- в) 901 «Собівартість реалізованої готової продукції»?

2. Фактична виробнича собівартість випущеної готової продукції відображається в бухгалтерському обліку записом:

- а) Дт 91 «Собівартість реалізації»
Кт 23 «Виробництво»;
- б) Дт 901 «Собівартість реалізованої готової продукції»
Кт 26 «Готова продукція»;
- в) Дт 26 «Готова продукція»
Кт 23 «Виробництво».

3. Прямі матеріальні витрати і прямі витрати на оплату праці включаються:

- а) до складу загальновиробничих витрат;
- б) до складу виробничої собівартості продукції (робіт, послуг);
- в) до складу інших операційних витрат.

4. Розподілено загальновиробничі витрати. Вказати вірну кореспонденцію рахунків.

- а) Д-т 201 К-т 91;
- б) Д-т 23 К-т 661;
- в) Д-т 23 К-т 91;
- г) Д-т 201 К-т 203.

5. При виробництві готової продукції прямі матеріальні витрати становили 5000,00 грн., прямі витрати на оплату праці і пов'язані з нею відрахування — 3000,00 грн., інші операційні витрати — 1000,00 грн., змінні і розподілені постійні загальновиробничі витрати — 2000,00 грн.,

адміністративні витрати — 3000,00 грн. Виробнича собівартість такої продукції становитиме (грн.):

- а) 10 000,00 грн.;
- б) 11 000,00 грн.;
- в) 14 000,00 грн.

11.4. Контрольні запитання

1. Законодавча і нормативна регламентація обліку витрат на виробництво.
2. Суть та класифікація витрат на виробництво.
3. Визначення та формування виробничої собівартості.
4. Особливості обліку витрат за статтями калькуляції.
5. Витрати за елементами та їх вплив на фінансову звітність.
6. Адміністративні витрати. Їх облік та значення.
7. Принципи вибору методів калькулювання собівартості.

Література [3,4,5,6,7,8,9,12,14]

ТЕМА 12. ОБЛІК ВИТРАТ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ

Мета заняття – засвоїти сутність та особливості обліку витрат майбутніх періодів

12.1. План проведення заняття

1. Економічна сутність витрат майбутніх періодів
2. Облік витрат майбутніх періодів

12.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Підприємство уклало угоду про оренду складського приміщення з місячною орендною платою 6000 грн., в т.ч. ПДВ. Сторони домовились про сплату орендарем орендної плати наперед за бмісяців.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 2.

Підприємство 01 березня застрахувало своє майно:

- будівлі на 3 роки, сума страховки 30000 грн.;
- легкові автомобілі на 1 рік, сума страховки 8000 грн.;
- вантажні автомобілі на 6 місяців, сума страховки 6000 грн.;
- виробниче обладнання на 2 роки, сума страховки 9600 грн.

Відобразити господарські операції, визначити витрати за звітний період.

12.3. Тестові завдання

1. Списання витрат майбутніх періодів відбувається:

- а) одноразово у міру здійснення;
- б) не списуються;
- в) розподіляються і списуються періодично;

г) пропорційно нарахованій основній заробітній платі.

2. Бухгалтерським записом Д-т 23—К-т 39 відображається:

а) списання браку;

б) списання раніше створених резервів;

в) віднесення надходжень коштів на доходи, які надійшли як оплата за послуги, строк розрахунків за які ще не настав;

г) погашення витрат на освоєння нових видів продукції.

3. Витрати майбутніх періодів відображаються:

а) тільки у звіті про фінансові результати;

б) тільки у балансі;

в) у балансі і у звіті про фінансові результати;

г) на позабалансовому рахунку.

12.4. Контрольні запитання

1. Дайте визначення витрат майбутніх періодів.

2. На яких рахунках ведеться облік витрат майбутніх періодів?

3. Порядок списання витрат майбутніх періодів.

4. Якими первинними документами оформлюються операції з витратами майбутніх періодів?

Література [3,4,5,6,7,9,12,14]

ТЕМА 13. ОБЛІК КОРОТКОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Мета заняття – засвоїти поняття та класифікацію зобов'язань, особливості обліку короткострокових зобов'язань

13.1. План проведення заняття

1. Визнання та класифікація зобов'язань

2. Облік короткострокових кредитів банків

3. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками

13.2. Практичні завдання

Завдання 1.

01.09.2014р. підприємство «Арго» отримало в банку кредит у розмірі 60000 грн. строком на 6 місяців під 16% річних для закупівлі сировини. За умовами кредитного договору сума кредиту перераховується на розрахунковий рахунок підприємства, відсотки за кредит нараховуються та сплачуються щомісяця. Основна сума кредиту повинна бути повернена в кінці терміну дії кредитного договору.

Скласти графік погашення кредиту.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 2.

01.03.2014 р. підприємство одержало у банку кредит у сумі 50000 грн. терміном на 3 місяці під 16% річних. Кредит було погашено 01.06.2014р.

Відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 3.

Підприємство отримало кредит на суму 500000 грн. для розрахунку з постачальником під 20% річних на 2 місяці. Відповідно до угоди підприємство за перший місяць нарахувало та сплатило відсотки і погасило 50% кредиту. З загальної суми кредиту постачальнику перераховано в погашення заборгованості 360000 грн. і 240000 грн.(в т.ч. ПДВ) – як передоплата за сировину.

13.3. Тестові завдання

1. За кредитом рахунку 60 «Короткострокові позики» відображаються:

- а) суми погашення одержаних кредитів;
- б) суми одержаних кредитів;
- в) нараховані відсотки та суми одержаних кредитів.

2. Проведено залік заборгованості за бартерною угодою. Вкажіть правильний бухгалтерський запис:

- а) Дт 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»
Кт 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»;
- б) Дт 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»
Кт 371 «Розрахунки за виданими авансами»;
- в) Дт 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»
Кт 372 «Розрахунки з підзвітними особами».

3. Списання заборгованості за виданими векселями відображається:

- а) за дебетом рахунка 62 «Короткострокові векселі видані»;
- б) за кредитом рахунка 62 «Короткострокові векселі видані»;
- в) відображається на іншому рахунку.

4. За дебетом рахунка 67 «Розрахунки з учасниками» відображається:

- а) збільшення заборгованості засновників та учасників перед підприємством;
- б) погашення заборгованості перед засновниками та учасниками;
- в) збільшення заборгованості підприємства перед засновниками та учасниками.

5. За якою оцінкою відображаються в Балансі короткострокові зобов'язання:

- а) теперішньою вартістю;
- б) сумою погашення;
- в) номінальною вартістю?

6. Погашення зобов'язання може здійснюватись шляхом:

- а) сплати грошовими коштами;
- б) переведення одного зобов'язання в інше;
- в) переведення зобов'язання в корпоративні права;
- г) всі відповіді вірні.

13.4. Контрольні запитання

1. Дайте визначення короткострокових зобов'язань.
2. Які зобов'язання належать до короткострокових?
3. Назвіть рахунки бухгалтерського обліку, на яких ведеться облік короткострокових зобов'язань.
4. Назвіть облікові реєстри, в яких відображаються дані про короткострокові зобов'язання.
5. Назвіть форми фінансової звітності, в яких відображаються короткострокові зобов'язання.

Література [3,4,5,6,7,9,12,14]

ТЕМА 14. ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Мета заняття – засвоїти поняття та класифікацію довгострокових зобов'язань, особливості їх обліку

14.1. План проведення заняття

1. Визнання та класифікація довгострокових зобов'язань
2. Облік довгострокових кредитів банків
3. Облік довгострокових векселів виданих
4. Облік облігацій
5. Облік довгострокових зобов'язань з фінансової оренди

14.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Отримано кредит банку в розмірі 1 000 000 грн. на 3 роки 01.03.2010 р. під 20 % річних. Відсотки сплачуються щороку 01 березня.

Відобразити в обліку операції з отримання, погашення кредиту, нарахування та сплати відсотків. Вказати первинні документи.

Завдання 2.

Підприємство 01.08. 2010р. отримало кредит банку у розмірі 150 000 грн. на 3 роки під 23 % річних. Дата повернення кредиту 01.08.2013 р. Відсотки за користування кредитом погашаються щорічно в перший робочий день серпня. За умовами договору за порушення строку погашення кредиту та сплати відсотків, нараховується пеня 0,05% за кожний день такого прострочення. Сума основного боргу та відсотки за кредит за останній рік підприємство сплатило 11 жовтня 2013 р.

Відобразити в обліку операції з отримання, погашення кредиту, нарахування та сплати відсотків. Вказати первинні документи.

Завдання 3.

01 серпня 2013 року підприємство випустило 1000 облігацій номіналом 1000 грн. кожна з терміном погашення через три роки під 10% річних, ринкова ставка 10%.

Відобразити в обліку операції з випуску, погашення облігацій, нарахування та сплати відсотків.

Завдання 4.

Підприємство випустило 500 облігацій номінальною вартістю 1000 грн. кожна строком погашення 3 роки під 10% річних, які виплачуються один раз на рік 31 грудня. 200 облігацій продано за безготівковим розрахунком за ціною 1200 грн. 300 облігацій продано за ціною 900 грн.

Відобразити в обліку випуск та погашення облігацій.

14.3. Тестові завдання

1. До довгострокових зобов'язань відносять:

- а) відстрочені податкові зобов'язання;
- б) неоплачений капітал;
- в) поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями.

2. За дебетом рахунка 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями» відображається:

- а) частина довгострокових зобов'язань, яка повинна бути погашена впродовж 12 місяців з дати Балансу;
- б) частина короткострокових зобов'язань, яка повинна бути погашена впродовж 12 місяців з дати Балансу;
- в) частина довгострокових зобов'язань.

3. Підприємство випустило облігації на загальну суму за номіналом 1 млн. грн. При цьому облігації було розміщено нижче номіналу (з дисконтом) на суму 960 тис. грн. Сума погашення облігації буде:

- а) 1 млн. грн.;
- б) 960 тис. грн.;
- в) суму необхідно продисконтувати.

4. Довгострокові зобов'язання відображаються в балансі:

- а) за сумою погашення;
- б) за первісною вартістю;
- в) за теперішньою вартістю.

14.4. Контрольні запитання

1. Який П(С)БО визначає порядок формування та відображення у звітності інформації про зобов'язання?
2. Які зобов'язання належать до довгострокових?
3. За якими критеріями визнаються та оцінюються зобов'язання?
4. За якою вартістю відображаються довгострокові зобов'язання у звітності?
5. Що належить до довгострокових зобов'язань?

Література [3,4,5,6,7,9,12,14]

ТЕМА 15. ОБЛІК ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ

Мета заняття – засвоїти поняття оплати праці, форми та системи оплати праці, порядок нарахування та виплати заробітної плати

15.1. План проведення заняття

1. Форми і системи оплати праці
2. Структура фонду оплати праці
3. Порядок нарахування заробітної плати
4. Нарухування основної і допоміжної зарплати за дні відпустки та за дні тимчасової непрацездатності
5. Документальне оформлення операцій з обліку праці та її оплати
6. Облік заробітної плати в системі рахунків
7. Відрахування з доходів фізичних осіб

15.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Водій подав листок непрацездатності, згідно якого він хворів з 16.10 по 24.10. Страховий стаж 4 роки. Заробітна плата 2800 грн. Розрахунковий період квітень – вересень. Працівник прийнятий 01 вересня поточного року. Кількість робочих днів за попередні 6 місяців – 122.

Нарухувати заробітну плату та лікарняні за жовтень, відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 2.

Розрахувати суму лікарняних згідно листа непрацездатності 28.01 по 08.02 включно поточного року, якщо дохід з липня по грудень попереднього року – 23 500 грн., з них нарахувано заробітної плати – 15 300 грн., матеріальна допомога – 2000 грн., премія – 5000 грн., індексація – 200 грн., доплата за вислугу років – 1000 грн. Відпрацьовано за період липень-грудень 130 робочих днів. Загальний страховий стаж – 10 років. Оклад – 2500 грн.

Нарухувати заробітну плату, лікарняні за січень і лютий, відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 3.

Інженер із 22 червня поточного року іде у щорічну відпустку на 24 календарні дні. Заробітна плата за період червень попереднього року - травень поточного року становить 25 000 грн.

Нарухувати відпускні, відобразити операції в обліку, вказати первинні документи.

Завдання 4.

Нарухувати заробітну плату, відпускні, лікарняні за жовтень поточного року, зробити всі необхідні утримання із заробітної плати, нарахування на фонд

оплати праці (ЄСВ 38%) та відобразити всі операції на рахунках бухгалтерського обліку:

1. Директору: оклад 20 000,00 грн., премія 2000,00 грн., сплачує аліменти на двох дітей у розмірі 3000,00 грн.

2. Головному технологу: оклад 8000,00 грн. , з 08 по 21 жовтня включно був у щорічній відпустці.(стаж роботи 15 років 4 місяці).

Місяць	Дохід	Кількість відпрацьованих днів	Місяць	Дохід	Кількість відпрацьованих днів
Жовтень попер.року	7200,00	21	Квітень пот.року	7700,00	20
Листопад попер.року	7500,00	22	Травень пот.року	7500,00	19
Грудень попер.року	7500,00	20	Червень пот.року	8200,00	21
Січень пот.року	7800,00	19	Липень пот.року	7800,00	22
Лютий пот.року	7800,00	20	Серпень пот.року	8000,00	22
Березень пот.року	7800,00	22	Вересень пот.року	8000,00	21

3. Прибиральниці: оклад 1400,00 грн., одинока мати, має дитину до 18 років.

4. Пекарю: оклад 2500,00, згідно листка непрацездатності з 10 по 20 жовтня включно хворів. (стаж роботи 20 років).

Місяць	Дохід	Кількість відпрацьованих днів	Місяць	Дохід	Кількість відпрацьованих днів
Жовтень попер.року	2000,00	21	Квітень пот.року	2200,00	20
Листопад попер.року	2000,00	22	Травень пот.року	2500,00	19
Грудень попер.року	2500,00	20	Червень пот.року	2800,00	21
Січень пот.року	2800,00	19	Липень пот.року	2400,00	22
Лютий пот.року	2200,00	20	Серпень пот.року	2500,00	22
Березень пот.року	2200,00	22	Вересень пот.року	2500,00	21

15.3. Тестові завдання

1. До основних умов застосування погодинної форми оплати праці належить:

- можливість точного кількісного обліку результатів праці;
- відсутність впливу на результати факторів, що не залежать від трудових зусиль працівника;
- на підприємстві немає можливості збільшення обсягів випуску;
- існує реальна можливість працівника своїми зусиллями збільшити результат роботи.

2. При акордній системі оплати праці:

- заробіток визначається виходячи із загального обсягу здійснюваних робіт, єдиних норм часу і відповідних погодинних ставок, а також умов терміновості завершення робіт;

б) крім оплати праці за звичайними розцінками, здійснюється преміювання працівників за перевиконання завдання, поліпшення якості продукції, збільшення обсягу виконаних робіт;

в) залежно від обсягу виконаних робіт або кількості отриманої продукції понад установлену норму можуть застосовуватися прогресивно зростаючі розцінки;

г) оплата праці здійснюється за звичайними розцінками за кількість виробленої продукції або виконаних робіт у межах встановленого завдання.

3. До складу додаткової заробітної плати входять:

а) оплата праці за договором цивільно-правового характеру;

б) вихідна допомога;

в) виробничі премії;

г) матеріальна допомога.

4. Працівник має страховий стаж 5 років 10 місяців. При обчисленні суми допомоги з тимчасової непрацездатності оплаті підлягає:

а) 60% розрахованої суми допомоги;

б) 80% розрахованої суми допомоги;

в) 100% розрахованої суми допомоги;

г) 120% розрахованої суми допомоги.

5. Сума індексації доходів громадян включається до складу:

а) основної заробітної плати;

б) додаткової заробітної плати;

в) інших заохочувальних та компенсаційних виплат;

г) не включається до фонду оплати праці.

6. Утриманий податок на доходи фізичних осіб із заробітку робітників та службовців відображається проводкою:

а) Д-т «Розрахунки за податками й платежами» — К-т «Виробництво»;

б) Д-т «Розрахунки з оплати праці» — К-т «Розрахунки за податками й платежами»;

в) Д-т «Розрахунки з оплати праці» — К-т «Виробництво»;

г) Д-т «Розрахунки за податками» — К-т «Каса в національній валюті».

15.4. Контрольні запитання

1. Законодавча і нормативна регламентація обліку праці та зарплати.
2. Винагорода за працю. Її значення і суть.
3. Дати характеристику формам оплати праці.
4. Формування фонду оплати праці.
5. Складові основної, додаткової зарплати та компенсаційних виплат.
6. Умови необхідності та порядок розрахунку середньої заробітної плати.
7. Облік нарахування на фонд заробітної плати
8. Облік утримання із заробітної плати.
9. Розрахункова-платіжна відомість. Структура та суть.

Література [3,4,5,6,7,8,9,12,13,14]

ТЕМА 16. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКІВ ТА ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ

Мета заняття – засвоїти поняття податків, порядок оподаткування в Україні, знати класифікацію податків

16.1. План проведення заняття

1. Система оподаткування в Україні
2. Облік податку на додану вартість
3. Облік податку на прибуток

16.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Протягом березня місяця ТОВ «Оріон» здійснило наступні операції:

1. Погашено заборгованість за реалізовану у попередньому місяці продукцію на суму 17600 грн., в т.ч. ПДВ.
2. Перераховано передоплату ПАТ «Нива» за сировину на суму 18600 грн., в т.ч. ПДВ. Отримано сировину від ПАТ «Нива».
3. Відвантажено готову продукцію ТОВ «Орбіта» на суму 246000 грн., в т.ч. ПДВ, собівартістю 118000 грн.
4. Придбано ноутбук у ТОВ «Комфі» на суму 6000 грн., в т.ч. ПДВ, кошти перераховано з поточного рахунку.
5. Отримано передоплату від ПП «Весна» у розмірі 78600 грн., в т.ч. ПДВ.

Відобразити господарські операції в обліку, визначити суму податку на додану вартість, яка підлягає сплаті до бюджету.

Завдання 2.

За даними фінансового обліку прибуток до оподаткування за звітний період становить 450000 грн. Відомо, що протягом року підприємство сплатило фінансові санкції на суму 5000 грн., а також був нарахований резерв сумнівних боргів у сумі 12000 грн.

Визначити суму податку на прибуток, яка підлягає сплаті до бюджету. Відобразити в обліку нарахування податку на прибуток.

16.3. Тестові завдання

1. ПДВ, що належить до повернення з бюджету (податковий кредит) при попередній оплаті постачальникам за сировину і матеріали відображається проводкою:

- а) Д-т 644 К-т 631;
- б) Д-т 641 К-т 644;
- в) Д-т 641 К-т 311;
- г) Д-т 441 К-т 311;
- д) Д-т 371 К-т 311.

2. Податкове зобов'язання платника податків визначається:

- а) податковим агентом;
- б) платником податків самостійно;
- в) податковим органом;
- г) правильні всі відповіді.

3. Контроль за виконанням податкового законодавства здійснюється за допомогою:

- а) податкового обліку;
- б) бухгалтерського та податкового обліку;
- в) податкових перевірок.

4. Об'єктом оподаткування податком з доходів фізичних осіб у резидента в Україні є:

- а) дохід, одержаний протягом звітного періоду на території України;
- б) доходи, одержані в натуральній і грошовій формах;
- в) загальний місячний оподатковуваний дохід; чистий річний оподатковуваний дохід; доходи з джерелом їх походження з України, які підлягають кінцевому оподаткуванню при їх виплаті; іноземні доходи;
- г) немає правильної відповіді.

5. Датою виникнення податкових зобов'язань з податку на додану вартість вважається:

- а) дата перерахування коштів на рахунок оплати вартості товарів (послуг);
- б) дата отримання податкової накладної;
- в) дата укладання контракту з покупцем.

16.4. Контрольні запитання

1. Чим податки відрізняються від обов'язкових платежів?
2. Яким нормативним документом встановлено перелік податків та обов'язкових платежів в Україні?
3. Дайте визначення прямих і непрямих податків. Які податки належать до прямих і непрямих.
4. Як визначити оподатковуваний прибуток?
5. Як визначається ПДВ до сплати та в які терміни сплачується?
6. Назвіть об'єкти оподаткування ПДФО та ставки.
7. Що є підакцизними товарами? Хто є платниками акцизного податку?
8. Назвіть види мита.
9. Як визначаються відстрочені податкові активи або зобов'язання?

Література [2, 3,4,5,6,7,8,9,12,13,14]

ТЕМА 17. ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ

Мета заняття – засвоїти поняття, класифікацію доходів та витрат, особливості їх визначення та обліку

17.1. План проведення заняття

1. Визнання, оцінювання і класифікація доходів
2. Облік доходів від звичайної діяльності
3. Облік фінансових доходів
4. Облік інших доходів
5. Облік доходів від надзвичайних подій

17.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Покупцю відвантажено готову продукцію вартістю 24000 грн. (в т.ч. ПДВ). Собівартість продукції становить 18000 грн.

Відобразити господарські операції в обліку.

Завдання 2.

За договором покупець протягом 30 днів з дати отримання товару має заплатити 2400 грн. у т.ч. ПДВ. Якщо покупець здійснить оплату протягом 5 днів з моменту придбання товару, то йому буде надана знижка у розмірі 5% від вартості придбаного товару. Оплата після 5 перших днів, коли надається знижка, здійснюється у повному обсязі. Покупець оплату здійснив через 3 дні після отримання товару.

Відобразити господарські операції в обліку.

Завдання 3.

Підприємство реалізувало комп'ютер за 2880 грн. з ПДВ. Первісна вартість комп'ютера - 3600 грн., знос - 1600 грн. Визначити дохід від цих операцій та відобразити в бухгалтерському обліку.

17.3. Тестові завдання

1. На підставі наведених нижче господарських операцій підприємства визначити суму інших операційних доходів:

Нараховано доходи від реалізації іноземної валюти у сумі 5,6 тис. грн.

Нараховано доходи від операційної оренди активів у сумі 56 тис. грн, в т.ч. ПДВ.

Нараховано доходи від операційної курсової різниці у сумі 3,5 тис. грн.

Нараховано доходи від спільної діяльності в сумі 79 тис. грн.

Нараховано доходи від реалізації необоротних активів у сумі 46,9 тис. грн.

Нараховано доходи від безоплатно одержаних активів у сумі 24,9 тис. грн.

Нараховано доходи від реалізації фінансових інвестицій у сумі 18,2 тис. грн. Інший операційний дохід в поточному періоді:

а) 43,9 тис. грн.;

б) 56,9 тис. грн.;

в) 75,1 тис. грн.

2. На основі наведеного в тесті 1 переліку господарських операцій визначте суму інших доходів підприємства:

- а) 42,3 тис. грн.;
- б) 44,1 тис. грн.;
- в) 90,0 тис. грн.

3. Що означає бухгалтерський запис — Дт 311 «Поточні рахунки в національній валюті» Кт 711 «Дохід від реалізації іноземної валюти»:

- а) відображається дохід від реалізації іноземної валюти;
- б) відображається дохід від реалізації інших оборотних активів;
- в) відображається дохід від операційної курсової різниці?

4. На субрахунку 716 «Відшкодування раніше списаних активів» узагальнюється інформація про:

- а) доходи від списання кредиторської заборгованості;
- б) суми відшкодування підприємству вартості раніше списаних активів;
- в) отримані підприємством гранти, асигнування та субсидії.

5. Списання витрат на збут відображається кореспонденцією рахунків:

- а) Д-т 23 К-т 93;
- б) Д-т 93 К-т 70;
- в) Д-т 70 К-т 93;
- г) Д-т 79 К-т 93.

6. До адміністративних витрат належать:

а) витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування, визнані штрафи, пені, нестачі і втрати від псування цінностей;

б) плата за розрахункове обслуговування в банку, плата за юридичні послуги, визнані штрафи та пені, суми безнадійної дебіторської заборгованості, витрати на ремонт тари;

в) витрати на службові відрядження апарату управління, витрати на зв'язок, витрати на врегулювання спорів у судових органах, амортизація нематеріальних активів загальногосподарського призначення.

7. До витрат на збут належать:

а) витрати пакувальних матеріалів для підготовки до збуту готової продукції, витрати на рекламу і дослідження ринку, винагорода за аудиторські послуги;

б) витрати на транспортування готової продукції, витрати на відрядження працівників, що забезпечують збут продукції, витрати на рекламу і дослідження ринку, витрати на ремонт тари, витрати на передпродажну підготовку товарів;

в) витрати на відрядження працівників, що забезпечують збут, собівартість реалізованих виробничих запасів, витрати на дослідження і розробки, витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення, витрати на врегулювання спорів у судових органах.

17.4. Контрольні запитання

1. Що таке валовий дохід?

2. Що таке чистий дохід?
3. Яке Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку визначає методологічні засади формування облікової інформації про доходи?
4. Дайте визначення витрат відповідно до П(С)БО 16 «Витрати».
5. Назвіть ознаки класифікації витрат.
6. Як класифікуються витрати за економічними елементами?
7. Як класифікуються витрати за способом віднесення на собівартість?
8. Назвіть складові собівартості реалізованої продукції відповідно до П(С)БО 16 «Витрати».

Література [2, 3,4,5,6,7,8,9,12,14]

ТЕМА 18. ОБЛІК ДОХОДІВ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ

Мета заняття – засвоїти поняття доходів майбутніх періодів, особливості їх оцінки та обліку

18.1. План проведення заняття

1. Визнання та оцінка доходів майбутніх періодів
2. Облік доходів майбутніх періодів

18.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Підприємство підписало договір постачання, згідно якого щомісяця має відвантажувати готову продукцію на суму 3600 грн., в т.ч. ПДВ. Згідно договору покупець сплатив передоплату у розмірі 18000 грн., в т.ч. ПДВ.

Відобразити господарські операції в обліку.

Завдання 2.

Підприємство, яке займається виробництвом харчових добавок, здає в оренду вільне складське приміщення. Місячна орендна плата складає 4800 грн., в т.ч. ПДВ. Орендар сплатив 28800 грн. у січні місяці за 6 місяців поточного року.

Відобразити господарські операції в обліку.

18.3. Тестові завдання

1. До складу доходів майбутніх періодів включаються:

- а) субсидії, отримані з державного бюджету;
- б) орендна плата, отримана авансом ;
- в) відшкодування збитків, отриманих у результаті стихійного лиха

2. Залишки за рахунком доходів майбутніх періодів призводять до виникнення:

- а) відстрочених податкових активів;
- б) відстрочених податкових зобов'язань;

в) не призводять до виникнення відстрочених податкових активів та податкових зобов'язань;

г) призводять одночасно як до виникнення відстрочених податкових активів, так і податкових зобов'язань.

18.4. Контрольні запитання

1. Що таке доходи майбутніх періодів?
2. Поясніть порядок обліку доходів майбутніх періодів.
3. Відображення у звітності доходів майбутніх періодів.

Література [3,4,5,6,7,9,12,14]

ТЕМА 19. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття – засвоїти особливості визначення фінансових результатів та особливості обліку фінансових результатів та використання прибутку

19.1. План проведення заняття

1. Облік фінансових результатів звичайної діяльності
2. Облік використання прибутку

19.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Протягом лютого місяця реалізована продукція на суму 120 000 грн. (в т.ч. ПДВ), собівартість якої 70 000 грн.

Протягом місяця була нарахована заробітна плата працівникам адміністрації – 10 000 грн., відділу збуту – 5000 грн. та здійсненні нарахування на фонд оплати праці 3800 та 1900 відповідно. Також отримані юридичні послуги від юридичної організації в розмірі 1000грн.

Визначити фінансовий результат за лютий та нарахувати податок на прибуток в разі отримання прибутку підприємством.

Завдання 2 .

Протягом місяця реалізована продукція на суму 240 000 грн. (в т.ч. ПДВ), собівартість якої 100 000 грн.

Протягом місяця були здійснені наступні витрати:

- нарахована заробітна плата працівникам адміністрації – 20 000 грн., відділу збуту – 15 000 грн.;
- отримані маркетингові послуги від ТОВ «Обрій» в розмірі 3000 грн., в т.ч. ПДВ;
- отримані послуги по програмному забезпеченню від ПАТ « НБІ» - 1000 грн., в т.ч. ПДВ;
- отримані послуги від охоронного підприємства – 2400 грн., в т.ч. ПДВ.

Визначити фінансовий результат за місяць та нарахувати податок на прибуток в разі отримання прибутку підприємством.

Завдання 3.

Визначити фінансовий результат та нарахувати податок на прибуток в разі отримання прибутку підприємством, якщо відомо, що:

- Дохід від реалізації продукції становив 96 000 грн. з ПДВ
- Собівартість реалізованої продукції – 50 000 грн.
- Адміністративні витрати – 10 000 грн.
- Витрати на збут – 3000 грн.
- Інші операційні витрати – 2000 грн.
- Дохід від реалізації автомобіля 60 000 грн. з ПДВ, знос автомобіля – 20 000 грн., первісна вартість – 50 000 грн.
- Отримані відсотки на рахунок в банку, нараховані на залишки коштів на рахунку – 200 грн.

19.3. Тестові завдання

1. *Визначити валовий прибуток (збиток) на основі наведених нижче операцій:*

Відображено дохід від реалізації товарів в оптовій торгівлі на суму 970 000 грн, в т.ч. ПДВ.

Відображено списання собівартості реалізованих товарів на суму 540 000 грн.

- а) 268,3 тис. грн;
- б) 256,4 тис. грн;
- в) 345,2 тис. грн.

2. *Наведіть кореспонденцію рахунків за такою господарською операцією: «Відображається у обліку нерозподілений прибуток звітного періоду»*

- а) Д-т 79 «Фінансові результати»
К-т 441 «Нерозподілений прибуток»;
- б) Д-т 70 «Доходи від реалізації»
К-т 441 «Нерозподілений прибуток»;
- в) Д-т 441 «Нерозподілений прибуток»
К-т 79 «Фінансові результати».

3. *Що означає бухгалтерський запис — Д-т 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» К-т 43 «Резервний капітал»:*

- а) відображається використання прибутку на збільшення резервного капіталу;
- б) відображається використання прибутку на збільшення статутного капіталу;
- в) відображається використання прибутку на збільшення додаткового капіталу?

4. *Бухгалтерський запис Д-т 443 «Прибуток використаний у звітному періоді» — К-т 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами» означає:*

- а) нарахування дивідендів акціонерам;
- б) виплату доходів акціонерам;
- в) заборгованість підприємства акціонерам після випуску акцій;
- г) заборгованість акціонерів по підписці на акції до реєстрації АТ.

5. На кінець року рахунок 791 «Фінансові результати від операційної діяльності»:

- а) може мати залишок;
- б) не може мати залишку;
- в) може бути залишок лише за кредитом;
- г) може мати залишок лише за дебетом.

19.4. Контрольні запитання

1. Законодавча і нормативна регламентація обліку фінансових результатів та використання прибутку.

2. Класифікація видів діяльності підприємства та їх вплив на вид фінансових результатів.

3. Особливості закриття рахунку 79 «Фінансові результати».

4. Порядок нарахування та сплати податку на прибуток.

5. Напрямки використання нерозподіленого прибутку.

6. Прибутки та збитки. Їх облік на підприємстві та відображення у звітності.

Література [1,2, 3,4,5,6,7,8,9,12,14]

ТЕМА 20. ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Мета заняття – засвоїти поняття, склад та особливості обліку власного капіталу

20.1. План проведення заняття

- 1. Економічна сутність власного капіталу
- 2. Облік статутного капіталу
- 3. Облік додаткового капіталу
- 4. Облік резервного капіталу
- 5. Облік вилученого капіталу

20.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Засновники (фізичні особи) уклали засновницький договір про створення акціонерного товариства з статутним капіталом 1000000 грн. (10 000 акцій по номінальній вартості 100 грн.). Емісійна вартість акцій - 105 грн. за 1 акцію. До моменту затвердження установчими зборами товариства результатів закритого (приватного) розміщення акцій серед засновників товариства всі акції були оплачені, з них: коштами - 40%; основними засобами -20%, нематеріальними активами - 10%; ТМЦ - 18%; цінними паперами - 12%.

Відобразити операції в бухгалтерському обліку.

Завдання 2.

ПАТ «Немо» викупило 200000 власних простих акцій номінальною вартістю 1 грн., за справедливою вартістю 1,5 грн. за акцію. Статутний капітал становить 2000000 грн. Загальними зборами АТ прийнято рішення про:

анулювання 100000 викуплених акцій та зменшення статутного капіталу товариства;

повторне розміщення викуплених 45000 акцій за ціною, що дорівнює ціні їх викупу.

Відобразити операції в бухгалтерському обліку.

Завдання 3.

Статутом ТОВ «Факел» передбачено, що відрахування до резервного капіталу здійснюються щорічно в сумі 5% від чистого прибутку до досягнення загальної суми 15% від статутного капіталу. Статутний капітал ТОВ «Факел» становить 100 тис. грн.

Прибуток у перший рік діяльності становив 140 тис. грн.

Прибуток у другий рік діяльності становив 200 тис. грн.

Відобразити операції в бухгалтерському обліку та заповнити розділ власний капітал в балансі на кінець першого і другого року.

20.3. Тестові завдання

1. Що розуміється під терміном «забезпечення майбутніх витрат і платежів»?

- а) борг банкам за кредитами;
- б) кошти, що за рішенням підприємства резервуються для забезпечення майбутніх витрат і платежів і включені до витрат поточного періоду;
- в) кошти, що за рішенням підприємства резервуються для забезпечення майбутніх витрат і платежів і не включені до витрат поточного періоду;
- г) створення резерву для покриття боргу працівникам підприємств з оплати праці.

2. При проведенні дооцінки основних засобів власний капітал підприємства:

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) величина власного капіталу не змінюється.

3. Сума вилученого капіталу:

- а) виключається з величини власного капіталу;
- б) не виключається з величини власного капіталу;
- в) виключається з власного капіталу лише при прийнятті рішення про зменшення величини статутного капіталу.

4. Створення забезпечень виплат відпусток для підприємства є:

- а) обов'язковим;
- б) необов'язковим;

в) обов'язковим лише за умови, коли забезпечення виплат відпусток передбачене обліковою політикою підприємства.

5. Власний капітал - це:

- а) активи, які утримуються підприємством для збільшення прибутку;
- б) перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якої були здійснені ці витрати;
- в) сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;
- г) частина в активах підприємств, що залишаються після вираховування його зобов'язань;
- д) частина в активах підприємств, що залишаються після нарахування його зобов'язань;

6. Як вплине на величину власного капіталу непокритий збиток?

- а) збільшує; г) інколи зменшує;
- б) зменшує; д) інколи збільшує.
- в) не впливає ніяк;

20.4. Контрольні запитання

1. Законодавча і нормативна регламентація обліку статутного капіталу.
2. Класифікація власного капіталу у фінансовому обліку.
3. Характеристика рахунків 4 класу.
4. Особливості обліку статутного капіталу.
5. Облік та формування резервних та цільових фондів.
6. Відображення у фінансовій звітності статутного капіталу.

Література [3,4,5,6,7,9,12,14]

ТЕМА 21. ОБЛІК НЕОПЛАЧЕНОГО КАПІТАЛУ

Мета заняття – засвоїти особливості формування та погашення неоплаченого капіталу та особливості його обліку

21.1. План проведення заняття

1. Особливості формування та погашення неоплаченого капіталу
2. Облік неоплаченого капіталу

21.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Згідно з установчими документами статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю становить 50000 грн. Засновники здійснили свої внески: готівкою 5000 грн., коштами на поточний рахунок 15000 грн., комп'ютерною технікою 15000 грн., товарами 15000 грн.

Відобразити господарські операції в обліку.

21.3. Тестові завдання

1. На який показник впливає дебетове сальдо рахунку 46 «Неоплачений капітал»?

- а) вилучений капітал;
- г) фінансові інвестиції;

- б) власний капітал; д) доходи.
в) нерозподілений прибуток;

2. Неоплачений капітал показує:

- а) суму фактично сформованого статутного капіталу товариства;
б) вартість акцій, передплату на які не здійснено;
в) суму заборгованості засновників та акціонерів за сплатою внесків до статутного капіталу.

3. Засновники ТОВ, на момент його реєстрації мають внести до статутного капіталу:

- а) 50% внеску;
б) 30% внеску;
в) 20 і більше відсотків внеску.

21.4. Контрольні запитання

1. Порядок формування неоплаченого капіталу.
2. Порядок погашення неоплаченого капіталу.
3. Особливості обліку неоплаченого капіталу.

Література [3,4,5,6,7,9,12,14]

ТЕМА 22. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття – засвоїти склад, принципи формування та порядок складання фінансової звітності

22.1. План проведення заняття

1. Суть та призначення фінансової звітності
2. Склад фінансової звітності
3. Структура та методика складання Балансу (Звіту про фінансовий стан)
4. Структура Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) та мета його складання
5. Методика складання Звіту про рух грошових коштів
6. Структура та методика складання Звіту про власний капітал
7. Примітки до річної звітності

22.2. Практичні завдання

Завдання 1.

Нижче наведені операції підприємства на кінець звітного року:

1. Одержано грошових коштів за звітний рік:
 - від постачальників — 360 000 грн;
 - внесків засновників — 100 000 грн;
 - короткостроковий кредит банку — 100 000 грн.
2. Витрати грошових коштів за звітний рік:
 - придбані запаси — 300 000 грн;
 - орендна плата — 15 000 грн;
 - заробітна плата — 30 000 грн;
 - комунальні послуги — 5000 грн;

- послуги зі страхування майна — 3000 грн;
- придбано обладнання та меблі — 40 000 грн.

3. Банківський кредит був одержаний 31 березня терміном на 1 рік зі сплатою 12 % річних.

4. Обладнання та меблі були придбані 3 січня. Корисний термін використання 10 років без ліквідаційної вартості, метод нарахування амортизації прямолінійний.

5. Залишки запасів на кінець року становили 100 000 грн.

6. Залишок заборгованості на кінець періоду становив:

- постачальникам — 20 000 грн;
- комунальним службам — 1000 грн.

7. Орендна плата становить 1000 грн. в місяць. На початок року оренда за 4 місяці була сплачена авансом.

Необхідно: Підготувати Баланс на 31.12.20__ р., Звіт про фінансові результати за поточний рік.

Завдання 2.

Необхідно скласти відповідні бухгалтерські записи і визначити суму зміни власного капіталу підприємства.

При заповненні Звіту про власний капітал необхідно врахувати операції, які відбулися протягом звітного періоду і впливають на його розмір:

- 1) виявлена суттєва помилка в нарахуванні амортизації в попередньому році, в результаті якої була занижена сума прибутку на 10 000 грн;
- 2) надійшли кошти в оплату за реалізовані акції — 15 000 грн;
- 3) надійшла благодійна допомога — 5000 грн;
- 4) анульовані раніше викуплені акції власної емісії — 75 000 грн;
- 5) визначена сума чистого прибутку за поточний рік — 20 000 грн;
- 6) здійснено збільшення резервного капіталу — 1500 грн;
- 7) оголошені дивіденди за підсумками року — 35 000 грн.

22.3. Тестові завдання

1. Фінансова звітність – це:

- а) бухгалтерська звітність про фінансові результати діяльності підприємства;
- б) бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період;
- в) звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді;
- г) форми, які характеризують стан зобов'язань підприємства, пов'язаних з нарахуванням та сплатою податків і зборів.

2. Річна фінансова звітність подається підприємствами не пізніше:

- а) 20 лютого наступного за звітним роком;
- б) 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом;
- в) 2 січня наступного за звітним роком;
- г) 10 числа місяця, що настає за звітним кварталом.

3. Які форми звітності входять до складу квартальної фінансової звітності:

- а) Баланс підприємства, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів;
- б) Баланс підприємства, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал;
- в) Баланс підприємства, Звіт про фінансові результати;
- г) Примітки до річної фінансової звітності?

4. Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є:

- а) надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства;
- б) контроль за станом і рухом господарських засобів підприємства та джерел їх утворення;
- в) підготовка інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством;
- г) забезпечення потенційної можливості отримання підприємством економічних вигод.

22.4. Контрольні запитання

1. Законодавча і нормативна регламентація обліку фінансової звітності.
2. Види фінансової звітності.
3. Інформаційне значення звітів.
4. Формування звітів та їх вплив на прийняття управлінських рішень.
5. Порядок подання фінансових звітів.
6. У чому полягають вимоги до фінансової звітності?
7. Охарактеризуйте принципи фінансової звітності.
8. За якими ознаками класифікують звітність?
9. Дайте класифікацію користувачів фінансової звітності щодо задоволення інформаційних потреб.

Література [1,3,4,5,6,7,8,9,12,14]

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» [Електронний ресурс] від 16.07.99 № 996-XIV (зі змінами) // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. - Назва з екрану.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : від 02.12.10 р. № 2755-VI (зі змінами) // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. - Назва з екрану.
3. Ткаченко, Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підруч. / Н.М. Ткаченко. - 5-е вид., перероб. і доп. – К.: Алерта, 2011. – 976 с.

Допоміжна

4. Бутинець, Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. / Ф.Ф. Бутинець. -8-е вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП "Рута", 2009. - 912 с.
5. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія і практика: навч. посіб. / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна, В. І. Кисла. – К.: ЦУЛ, 2010. – 536 с.
6. Волкова, І. А. Фінансовий облік : навч. посіб. / І.А. Волкова. – К.: ЦУЛ, 2008. – 228 с.
7. Гладких, Т. В. Фінансовий облік : навч. посіб. / Т.В. Гладких. – К.: ЦУЛ, 2007. – 480 с.
8. Жолнер, І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. / І. В. Жолнер. — К. : НУХТ, 2012. — 335 с.
9. Лішиленко, О. В. Фінансовий облік : навч. посіб. / О.В. Лішиленко. – К.: ЦУЛ, 2008. – 219 с.
10. Темчишина, Ю. Л. Бухгалтерський облік (теоретичні основи) : навч. посіб. / Ю.Л. Темчишина. – К.: НУХТ, 2008. - 226 с.
11. Чебанова, Н. В. Бухгалетський фінансовий облік : навч. посіб. / Н. В. Чебанова, Ю. А. Василенко. – К.: Академія, 2002. – 672 с.
12. Фінансовий облік : навч. посіб. / ред. В.К.Орлова. — 2-ге вид., доп. і перероб. — Київ : Центр навч. літ., 2010. — 510 с.
13. Шара, Є. Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік : навч. посіб. / Є. Ю. Шара, О. О. Бідюк, І. Є. Соколовська-Гончаренко. – К.: ЦУЛ, 2011. – 424 с.
14. Шот, А. П. Фінансовий облік : навч. посіб. / А.П. Шот. – К.: ЦУЛ, 2004. – 165 с.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Аванси за будівельним контрактом - грошові кошти або інші активи, отримані підрядником у рахунок оплати робіт, що виконуватимуться за будівельним контрактом. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Активи - ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»)

Активи з розвідки запасів корисних копалин - витрати, пов'язані з розвідкою та визначенням обсягів і якості запасів корисних копалин, визнаних активами. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин»)

Активи програми - активи фонду і кваліфікований страховий поліс. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Активи фонду - активи (окрім фінансових інструментів без права передачі, що емітовані платником внесків) юридичної особи (далі – фонд), діяльність якого спрямована на здійснення виплат його учасникам, які призначені тільки для довгострокових виплат його учасникам, на які не може бути звернене будь-яке стягнення відповідно до закону та які не повертаються платнику внесків, крім випадків, якщо залишки активів фонду перевищують зобов'язання за програмою з визначеною виплатою або повертаються платнику внесків для погашення вже здійснених ним виплат учасникам фонду. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Активний ринок - ринок, якому притаманні такі умови: предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними; у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців; інформація про ринкові ціни є загальнодоступною. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»)

Актуарні прибутки (збитки) - прибутки (збитки), які є різницею між попередніми актуарними припущеннями і тим, що фактично відбулося, з урахуванням зміни актуарних припущень. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Актуарні припущення - демографічні та фінансові припущення, що використовуються для обчислення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Амортизація - систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання

(експлуатації). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Амортизована собівартість фінансової інвестиції - собівартість фінансової інвестиції з урахуванням часткового її списання внаслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»)

Антирозбавляюча потенційна проста акція - фінансовий інструмент або інша угода, конвертація яких у прості акції приведе до збільшення чистого прибутку (зменшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності в майбутньому. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»)

Асоційоване підприємство - підприємство, на яке інвестор має суттєвий вплив і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»)

Баланс - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Балансова вартість активу - вартість активу, за якою він включається до підсумку балансу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість»)

Балансова вартість валюти - вартість іноземної валюти, визначена за валютним курсом грошової одиниці України до іноземної валюти на дату здійснення господарської операції або на дату складання балансу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»)

Біологічний актив - тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»)

Біологічні перетворення - процес якісних і кількісних змін біологічних активів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»)

Безнадійна дебіторська заборгованість - поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»)

Близькі члени родини - чоловік або дружина і родичі (визнані такими згідно із законодавством) фізичної особи, що є пов'язаною стороною, які можуть впливати або перебувають під впливом такої фізичної особи щодо прийняття рішень з фінансової, господарської та комерційної політики підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»)

Будівельний контракт - договір про будівництво. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Будівництво - спорудження нового об'єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація і ремонт об'єктів, виконання монтажних робіт. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Бухгалтерська звітність - звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Бухгалтерський облік - процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»)

Валова заборгованість замовників за роботи за будівельним контрактом - сума перевищення витрат підрядника і визнаного ним прибутку (за вирахуванням визнаних збитків) над сумою проміжних рахунків (без непрямих податків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Валова заборгованість замовникам за роботи за будівельним контрактом - сума перевищення проміжних рахунків (без непрямих податків) над витратами підрядника і визнаним ним прибутком (за вирахуванням визнаних збитків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Вартість використання - теперішня вартість майбутніх грошових потоків, котрі, як очікується, виникнуть від використання активу та його ліквідації. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»)

Вартість поточних робіт, виконаних працівником, - збільшення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою в результаті виконання робіт працівником у звітному періоді. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Вартість раніше виконаних робіт працівником - збільшення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою щодо робіт, виконаних працівником у попередніх періодах, яке виникає у звітному періоді в результаті запровадження виплат по закінченні трудової діяльності чи інших довгострокових виплат працівникам або в результаті їхніх змін. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Валюта звітності - грошова одиниця України. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»)

Валютний курс - установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»)

Валютний ризик - імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін валютного курсу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Вартість, яка амортизується - первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Виплати за невідпрацьований час, що не підлягають накопиченню, - виплати за невідпрацьований час, право на які не поширюється на майбутні періоди. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Виплати за невідпрацьований час, що підлягають накопиченню - виплати за невідпрацьований час, право на отримання яких працівником може бути використано в майбутніх періодах. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Виплати інструментами власного капіталу підприємства - виплати працівнику, за якими йому надається право на отримання фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством (або його материнським підприємством), або сума зобов'язань підприємства працівнику залежить від майбутньої ціни фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Виплати по закінченні трудової діяльності - виплати працівнику (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті по закінченні трудової діяльності працівника. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Виплати при звільненні - виплати працівнику, які підлягають сплаті за рішенням підприємства про звільнення працівника до досягнення ним пенсійного віку або за рішенням працівника про звільнення за власним бажанням до досягнення ним пенсійного віку. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Витрати - зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) за звітний період. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»)

Витрати (дохід) з податку на прибуток - загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Витрати за будівельним контрактом - собівартість робіт за будівельним контрактом. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Витрати на відсотки за програмою - збільшення протягом звітного періоду теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою в результаті наближення остаточного розрахунку. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Витрати на місці продажу - витрати, пов'язані з продажем біологічних активів і сільськогосподарської продукції на активному ринку, зокрема комісійні винагороди продавцям, брокерам, непрямі податки, що сплачуються при реалізації продукції. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»)

Витрати на розвідку запасів корисних копалин - витрати, що виникають у зв'язку з розвідкою та визначенням обсягів і якості запасів корисних копалин за період, після якого визначена технічна можливість та економічна доцільність їх видобутку. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин»)

Відсотковий ризик - імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін відсоткових ставок. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Відстрочений податковий актив - сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах унаслідок:

- 1) тимчасової податкової різниці, що підлягає вирахуванню;
- 2) перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді;
- 3) перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Відстрочене податкове зобов'язання - сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Відстрочений податок на прибуток - сума податку на прибуток, що визнана відстроченим податковим зобов'язанням і відстроченим податковим активом. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Відхилення від ціни за будівельним контрактом - зміна ціни будівельного контракту внаслідок змін попередньо погодженого обсягу робіт, конструктивно якісних характеристик і строків виконання будівельного контракту. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Власний капітал - частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Положення (стандарт)

бухгалтерського обліку 2 «Баланс», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»)

Внутрішньогосподарські розрахунки - розрахунки, що виникають у результаті господарських операцій між структурними підрозділами підприємства, виділеними як сегменти з метою розкриття їх доходів, витрат, фінансових результатів, активів та зобов'язань. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»)

Внутрішньогосподарський (управлінський) облік - система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»)

Внутрішньогрупове сальдо - сальдо дебіторської заборгованості та зобов'язань на дату балансу, яке утворилося внаслідок внутрішньогрупових операцій. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 «Консолідована фінансова звітність»)

Внутрішньогрупові операції - операції між материнським та дочірніми підприємствами або між дочірніми підприємствами однієї групи. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 «Консолідована фінансова звітність»)

Внутрішня вартість - різниця між справедливою вартістю акцій, на які постачальник товарів (робіт, послуг) за договором про платіж на основі акцій має право підписатися або отримати їх, та вартістю, яка йому повинна бути виплачена за ці акції. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій»)

Гарантована ліквідаційна вартість:

1) для орендаря – частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендарем або пов'язаною з ним стороною;

2) для орендодавця – частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендарем або незалежною третьою стороною, здатною за своїм фінансовим станом відповідати за гарантією. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Гарантовані виплати працівнику - виплати працівнику, які не залежать від майбутньої трудової діяльності. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Географічний сегмент - відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг) у конкретному економічному середовищі, яка відрізняється від інших: економічними і політичними умовами географічного регіону; взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах; територіальним розташуванням виробництва продукції (робіт, послуг) або покупців продукції (товарів, робіт, послуг); характерними для географічного регіону ризиками діяльності; правилами валютного контролю і валютними ризиками в таких регіонах. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»)

Господарська одиниця за межами України - дочірнє, асоційоване, спільне підприємство, філія, представництво або інший підрозділ підприємства, які перебувають або ведуть господарську діяльність за межами України. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»)

Господарська операція - дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»)

Господарський сегмент - відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг), яка відрізняється від інших: видом продукції (товарів, робіт, послуг); способом отримання доходу (способом розповсюдження продукції, товарів, робіт, послуг); характером виробничого процесу; характерними для цієї діяльності ризиками; категорією покупців. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»)

Грошові кошти - готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»)

Готівка, кошти на рахунках в казначействі, у банках та депозити до запитання. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»)

Група - материнське (холдингове) підприємство та його дочірні підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»)

Група біологічних активів - сукупність подібних за характеристиками, призначенням та умовами вирощування тварин або рослин. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»)

Група вибуття - сукупність активів, які плануються до продажу або відчуження в інший спосіб однією операцією, та зобов'язання, які прямо пов'язані з такими активами, що будуть передані (погашені) в результаті такої операції. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»)

Група нематеріальних активів - сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»)

Група основних засобів - сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Гудвіл - перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань на дату придбання. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Дата балансу - дата, на яку складений баланс підприємства. Звичайно датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»)

Дата придбання - дата, на яку контроль за чистими активами і діяльністю підприємства, що купується, переходить до покупця. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Дебітори - юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»)

Дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»)

Дебіторська заборгованість, не призначена для перепродажу - дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Дивіденди - частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»)

Довгострокова дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»)

Довгострокові біологічні активи - усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»)

Довгострокові зобов'язання - всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»)

Договір про платіж на основі акцій - договір між підприємством та іншою стороною (включаючи працівника) про поставки товарів (робіт, послуг) з розрахунками на основі акцій, за яким після виконання визначених цим договором умов підприємство має погасити зобов'язання коштами (іншими активами) в сумі, що визначається на основі вартості акцій (інших інструментів власного капіталу), або передати інструменти власного капіталу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій»)

Додаткові біологічні активи - біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»)

Дослідження - заплановані підприємством дослідження, які проводяться ним уперше з метою отримання і розуміння нових наукових та технічних знань. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»)

Доходи - збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»)

Збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Дочірнє підприємство - підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Еквіваленти грошових коштів - короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»)

Економічна вигода - потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»)

Елемент витрат - сукупність економічно однорідних витрат (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»)

Ефективна ставка відсотка - ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»)

Забезпечення - зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»)

Заохочувальні виплати за будівельним контрактом - додаткові суми, що сплачуються підряднику за виконання (перевиконання) умов контракту. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Запаси - активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»)

Запозичення - позики, векселі, облігації, а також інші види короткострокових і довгострокових зобов'язань, на які нараховуються відсотки. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати»)

Збиток - перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»)

Звітний сегмент – господарський або географічний сегмент, який визначений підприємством за критеріями, наведеними у пунктах 6 – 9 Положення (стандарту) 29, щодо якого має розкриватися у річній фінансовій звітності інформація. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»)

Звичайна діяльність - будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»)

Звіт про власний капітал - звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Звіт про рух грошових коштів - звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Звіт про фінансові результати - звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Злиття - об'єднання підприємств (шляхом створення нової юридичної особи, або приєднання підприємств до головного підприємства), в результаті якого власники (акціонери) підприємств, що об'єднуються, здійснюватимуть контроль над усіма чистими активами об'єднаних підприємств з метою досягнення подальшого спільного розподілу ризиків та вигод від об'єднання. При цьому жодна зі сторін не може бути визначена як покупець. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Зменшення корисності - втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Знос основних засобів - сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Зобов'язання - заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»)

Ідентифіковані активи та зобов'язання - придбані активи та зобов'язання, які на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу, встановлених Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2

«Баланс». (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Інвестиційна діяльність - придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»)

Інвестиційна нерухомість - власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою отримання орендних платежів та/або збільшення власного капіталу, а не для виробництва та постачання товарів, надання послуг, адміністративної мети або продажу в процесі звичайної діяльності. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість»)

Індекс інфляції - індекс інфляції, оприлюднений центральним органом виконавчої влади у галузі статистики. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції»)

Іноземна валюта - валюта інша, ніж валюта звітності. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»)

Інструмент власного капіталу - контракт, який підтверджує право на частину в активах підприємства, що залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Інструмент хеджування - похідний фінансовий інструмент, фінансовий актив або фінансове зобов'язання, справедлива вартість яких і грошові потоки від яких, як очікується, компенсуватимуть зміни справедливої вартості або потоку грошових коштів об'єкта хеджування. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Інші довгострокові виплати працівнику - виплати працівнику (окрім виплат по закінченні трудової діяльності, виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які не підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, у якому працівник виконував відповідну роботу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Капіталізація фінансових витрат - включення фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати»)

Кваліфікаційний актив - актив, який обов'язково потребує суттєвого часу для його створення. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати»)

Кваліфікований страховий поліс - виданий страховиком, який не є пов'язаною стороною страхувальника, страховий поліс, на який не може бути звернене будь-яке стягнення відповідно до закону, страхові виплати (надходження) за яким (полісом) використовуються для виплати працівникам страхувальника за програмами з визначеною виплатою та не повертаються страхувальнику, крім випадків, якщо такі виплати (надходження) перевищують зобов'язання працівникам за умовами полісу або повертаються страхувальнику

для погашення вже здійснених ним виплат працівникам. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Коефіцієнт ефективності хеджування - частка від ділення відповідно зміни справедливої вартості або грошових потоків об'єкта хеджування на зміну справедливої вартості або грошового потоку від інструмента хеджування. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Коефіцієнт коригування - індекс інфляції, оприлюднений центральним органом виконавчої влади у галузі статистики. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції»)

Компонент підприємства - одиниця (група одиниць), що генерує грошові кошти та може бути відділена операційно і забезпечує діяльність з виробництва та/або продажу продукції (робіт, послуг). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»)

Консолідована фінансова звітність - звітність, яка відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Контракт з фіксованою ціною - договір про будівництво, який передбачає фіксовану (тверду) ціну всього обсягу робіт за будівельним контрактом або фіксовану ставку за одиницю кінцевої продукції будівництва (кв. м, кількість місць тощо). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Контракт за ціною «витрати плюс» - договір про будівництво, який передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання будівельного контракту та погодженого прибутку (у вигляді процента від витрат або фіксованої величини). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Контроль - вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства з метою одержання вигод від його діяльності. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Контрольні учасники - учасники спільної діяльності зі створенням юридичної особи (спільного підприємства), які здійснюють контроль за її діяльністю. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»)

Користувачі звітності - фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Користувачі фінансової звітності - фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»)

Кредитний ризик - імовірність втрат однієї зі сторін – укладачів контракту про придбання фінансового інструмента внаслідок невиконання

зобов'язання іншою стороною. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Кумулятивний приріст інфляції - добуток індексів інфляції за період, що складається з трьох останніх років, включаючи звітний. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції»)

Курсова різниця - різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»)

Ліквідаційна вартість - сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Материнське (холдингове) підприємство - підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Метод ефективної ставки відсотка - метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутком ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»)

Метод участі в капіталі - метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»)

Мінімальні орендні платежі - платежі, що підлягають сплаті орендарем протягом строку оренди (за вирахуванням вартості послуг та податків, що підлягають сплаті орендодавцю, і непередбаченої орендної плати), збільшені:

- 1) для орендаря – на суму його гарантованої ліквідаційної вартості;
- 2) для орендодавця – на суму його гарантованої ліквідаційної вартості.

У разі можливості та наміру орендаря придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливу вартість на дату придбання, мінімальні орендні платежі складаються з мінімальної орендної плати за весь строк оренди та суми, яку слід сплатити згідно з угодою на придбання об'єкта оренди. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Монетарні статті - статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»)

Надзвичайна подія - подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»)

Накопичена амортизація нематеріальних активів - сума амортизації об'єкта нематеріальних активів з початку його корисного використання. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»)

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку - нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»)

Невідмовна орендна угода - орендна угода, за якою орендарем на початок строку оренди сплачено таку суму орендної плати, яка дає змогу орендодавцю бути впевненим у продовженні строку оренди, або яка може бути розірвана тільки:

- 1) з дозволу орендодавця;
- 2) якщо відбулася певна непередбачена подія;

3) у разі укладання орендарем нової угоди про оренду цього самого активу або замість нього іншого аналогічного за призначенням активу з тим самим орендодавцем. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Негарантована ліквідаційна вартість - частина ліквідаційної вартості об'єкта оренди, отримання якої орендодавцем не забезпечується або гарантується лише пов'язаною з ним стороною. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Негативний гудвіл - перевищення вартості частки покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань над вартістю придбання на дату придбання. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Негрошові операції - операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»)

Незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи - капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів, використання яких за призначенням на дату балансу не відбулося. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»)

Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи - витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Нематеріальний актив - немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»)

Немонетарні активи - всі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Немонетарні статті - статті інші, ніж монетарні статті балансу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»)

Необоротні активи - всі активи, що не є оборотними. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»)

Непередбачена орендна плата - частина орендної плати, яка не зафіксована конкретною сумою та розраховується із застосуванням показників інших, ніж строк оренди (обсяг продажу, рівень використання, індекс інфляції та цін, ринкові ставки відсотка тощо). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Непередбачене зобов'язання: 1) зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю; або 2) теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоімовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»)

Нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій - прибутки та збитки, які виникають внаслідок внутрішньогрупових операцій (продажу товарів, продукції, виконання робіт, послуг тощо) і включаються до балансової вартості активів підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 «Консолідована фінансова звітність»)

Норма капіталізації фінансових витрат - частка від ділення середньозваженої величини фінансових витрат та суми всіх непогашених запозичень (крім тих, що безпосередньо пов'язані з кваліфікаційним активом або мають цільове призначення) підприємства протягом звітного періоду. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати»)

Нормальна потужність - очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»)

Об'єднання підприємств - з'єднання окремих підприємств у результаті приєднання одного підприємства до іншого або внаслідок одержання контролю одним підприємством над чистими активами та діяльністю іншого підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Об'єкт будівництва - сукупність будівель і споруд або окремі будівлі і споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Об'єкт витрат - продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»)

Об'єкт хеджування - актив, зобов'язання або майбутня операція, що створюють для підприємства ризик зміни справедливої вартості цих активів і зобов'язань або зміни грошових потоків, пов'язаних з майбутньою операцією. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Облікова оцінка - попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»)

Облікова політика - сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Обліковий прибуток (збиток) - сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у Звіті про фінансові результати за звітний період. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Оборотні активи - грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»)

Обтяжливий контракт - контракт, витрати (яких не можна уникнути) на виконання якого перевищують очікувані економічні вигоди від цього контракту. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»)

Об'єкт основних засобів - це: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Операційна діяльність - основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»).

Операційна нерухомість - власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі,

утримувані з метою використання для виробництва, або постачання товарів чи надання послуг, або ж в адміністративних цілях. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість»)

Операційний цикл - проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів (еквівалентів грошових коштів) від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»)

Операція в іноземній валюті - господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»)

Операційна оренда - оренда інша, ніж фінансова. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Операції пов'язаних сторін - передача активів або зобов'язань однією пов'язаною стороною іншим пов'язаним сторонам. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»)

Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій - операція, за якою заборгованість за придбані (отримані) товари (роботи, послуги) підприємство погашає інструментами власного капіталу (в тому числі акціями або опціонами на акції) та/або коштами (іншими активами) в сумі, що визначається на основі вартості акцій або інших інструментів власного капіталу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій»)

Опціон на акції - договір, який надає утримувачу право (але не зобов'язує його) підписатися на акції підприємства з фіксованою ціною або ціною, яку можна визначити на конкретний період. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій»)

Опціон оновлений - опціон на нові акції, який укладається, коли акції використовують для забезпечення відповідності ціні здійснення попереднього опціону на акції. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій»)

Оренда - угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Орендна ставка відсотка - ставка відсотка, за якою теперішня вартість суми мінімальних орендних платежів та негарантованої ліквідаційної вартості дорівнює справедливій вартості об'єкта фінансової оренди на початок строку оренди. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Основна діяльність - операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»)

Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг,

здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Остаточний розрахунок за програмою з визначеною виплатою - дія підприємства, якою анулюються всі подальші зобов'язання щодо частини або повного обсягу виплат за програмою з визначеною виплатою, зокрема одноразова сплата грошовими коштами учасникам програми. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»).

Первісна вартість - історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Первинний документ - документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»)

Переоцінена вартість - вартість необоротних активів після їх переоцінки. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Підрядник - юридична особа, яка укладає будівельний контракт, виконує передбачені будівельним контрактом роботи і передає їх замовникові. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Пов'язані сторони - особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»)

Податкова база активу і зобов'язання - оцінка активу і зобов'язання, яка використовується з метою оподаткування цього активу і зобов'язання при визначенні податку на прибуток. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Податковий прибуток (збиток) - сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Подібні (однорідні) об'єкти - об'єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливу вартість. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Подія після дати балансу - подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»)

Потенційна проста акція - фінансовий інструмент або інша угода, які дають право на отримання простих акцій. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»)

Поточна дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»)

Поточні біологічні активи - біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»)

Поточні зобов'язання - зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»)

Поточні виплати працівнику - виплати працівнику (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, у якому працівник виконував відповідну роботу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Поточний податок на прибуток - сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Похідний фінансовий інструмент - фінансовий інструмент: розрахунки за яким провадитимуться у майбутньому; вартість якого змінюється внаслідок змін відсоткової ставки, курсу цінних паперів, валютного курсу, індексу цін, кредитного рейтингу (індексу) або інших змінних, що є базисними; який не потребує початкових інвестицій. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Початок строку оренди - дата, яка настає раніше: дата підписання орендної угоди або дата прийняття сторонами зобов'язань щодо основних положень угоди про оренду. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Претензія за будівельним контрактом - сума майнової відповідальності замовника чи іншої сторони, яку вимагає відшкодувати підрядник понад ціну контракту. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»)

Прибуток від активів програми - дохід, отриманий від активів фонду, за вирахуванням витрат на його управління, податків і зборів (обов'язкових платежів), сплачуваних безпосередньо цим фондом. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті – різниця між залишком коштів на кінець року до коригування та скоригованим за Положенням (стандартом) 22 залишком коштів на кінець року у звіті про рух

грошових коштів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції»)

Придбання - об'єднання підприємств, в результаті якого покупець набуває контроль над чистими активами та діяльністю інших підприємств в обмін на передачу активів, прийняття на себе зобов'язань або випуск акцій. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Примітки до фінансових звітів - сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Принцип бухгалтерського обліку - правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Припинена діяльність - ліквідований або визнаний як утримуваний для продажу компонент підприємства, який являє собою:

- а) відокремлюваний напрям або сегмент діяльності підприємства;
- б) частину єдиного скоординованого плану відмови від окремого напрямку або сегменту діяльності підприємства;
- в) дочірнє підприємство, що було придбане винятково з метою його перепродажу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»)

Провідний управлінський персонал - персонал, відповідальний за керівництво, планування та контролювання діяльності підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»)

Програми виплат за участю кількох роботодавців - недержавні програми з визначеним внеском або з визначеною виплатою, які використовують сукупність унесених різними підприємствами активів, що не перебувають під спільним контролем, для здійснення виплат працівникам більше ніж одного підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Програми виплат інструментами власного капіталу підприємства - угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам підприємства інструментами власного капіталу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Програми виплат по закінченні трудової діяльності - угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам по закінченні ними трудової діяльності. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Програми з визначеним внеском - програми виплат по закінченні трудової діяльності, за якими підприємство сплачує визначені відрахування фонду і не матиме зобов'язання сплачувати подальші внески, якщо фонд не матиме достатньо активів для сплати всіх виплат працівникам, пов'язаних з

виконанням ними робіт у звітному та попередніх періодах. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Програми з визначеною виплатою - усі програми виплат по закінченні трудової діяльності, крім програм з визначеним внеском. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Проміжні рахунки - рахунки за виконані роботи за будівельним контрактом, передані замовнику для оплати. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»)

Проценти - плата за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані підприємству. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»)

Прямі витрати - витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»)

Ризик грошового потоку - імовірність зміни величини майбутнього грошового потоку, пов'язаного з монетарним фінансовим інструментом. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Ризик ліквідності - імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи за справедливою вартістю. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Ринкова вартість фінансової інвестиції - сума, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»)

Ринковий ризик - імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін ринкових цін незалежно від того, чи спричинені ці зміни факторами, які притаманні конкретному типу цінних паперів чи їх емітенту, або факторами, які впливають на вартість всіх цінних паперів в обігу на ринку. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Робота, виконана працівником, - виконання обов'язків працівником відповідно до угоди з підприємством. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Розвідка запасів корисних копалин - пошук та визначення обсягів і якості корисних копалин, включаючи нафту, природний газ та інші невідтворювані природні ресурси, що здійснюється підприємством після отримання права на розвідку запасів корисних копалин у межах визначеної ділянки (території), а також визначення технічної можливості та економічної доцільності видобутку корисних копалин. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин»)

Розкриття - надання інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Розробка - застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування і проектування нових або значно вдосконалених

матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва чи використання. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»)

Розбавляюча потенційна проста акція - фінансовий інструмент або інша угода, конвертація яких у прості акції призведе до зменшення чистого прибутку (збільшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності у майбутньому. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»)

Роялті - будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, будь-яким патентом, зареєстрованим знаком на товари і послуги чи торговельною маркою, дизайном, секретним кресленням, моделлю, формулою, процесом, правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»)

Рух грошових коштів - надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»)

Сільськогосподарська продукція - актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»)

Сільськогосподарська діяльність - процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»)

Середньорічна кількість простих акцій - чистий прибуток (збиток) після вирахування дивідендів на привілейовані акції, скоригований на вплив розбавляючих простих акцій. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»)

Складний фінансовий інструмент - фінансовий інструмент, що містить компонент фінансового зобов'язання і компонент інструмента власного капіталу. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Скоригована середньорічна кількість простих акцій - середньорічна кількість простих акцій в обігу, скоригована на кількість потенційних простих акцій. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»)

Скорочення програми з визначеною виплатою - дія підприємства, що призводить до суттєвого скорочення кількості працівників, охоплених програмою, або до змін умов програми з визначеною виплатою, унаслідок яких виконання робіт теперішніми працівниками в майбутньому не враховуватиметься під час визначення виплат або враховуватиметься лише при

визначенні зменшення таких виплат. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Собівартість кваліфікаційного активу - витрати на придбання, будівництво, створення, виготовлення, виробництво, вирощування і доведення кваліфікаційного активу до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою або продажу (далі - витрати на створення кваліфікаційного активу). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати»)

Спільна діяльність - господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»)

Спільний контроль - розподіл контролю за господарською діяльністю відповідно до угоди про ведення спільної діяльності. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»)

Справедлива вартість - сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Ставка відсотка на можливі позики орендаря - ставка відсотка, яку мав би сплачувати орендар за подібну оренду або (якщо цей показник визначити неможливо) ставка відсотка за позиками для придбання подібного активу (на той самий термін та з подібною гарантією) на початку строку оренди. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Стаття - елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, установленим цим Положенням (стандартом). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Строк корисного використання (експлуатації) - очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Строк оренди - період дії невідмовної орендної угоди, а також період продовження цієї угоди, обумовлений на початку строку оренди. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Суборенда - угода про передачу орендарем орендованого ним об'єкта в оренду третій особі. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Сума очікуваного відшкодування необоротного активу - найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання необоротного активу, включаючи його ліквідаційну вартість. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Сума погашення - недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в

процесі звичайної діяльності підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»)

Сумнівний борг - поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»)

Суттєва інформація - інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та керівництвом підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Суттєвий вплив - повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансової, господарської та комерційної політики об'єкта інвестування без здійснення контролю цієї політики. Свідченням суттєвого впливу, зокрема, можуть бути:

а) володіння двадцятьма або більше відсотками акцій (статутного капіталу) підприємства;

б) представництво в раді директорів або аналогічному керівному органі підприємства;

в) участь у прийнятті рішень;

г) взаємообмін управлінським персоналом;

д) забезпечення підприємства необхідною техніко-економічною інформацією.

(Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»)

Твердий контракт - контракт у письмовій формі, що передбачає обмін визначеної кількості ресурсів за встановленою ціною на конкретну майбутню дату (дати), має визначений строк виконання, не містить відкладальних або скасувальних умов, не може бути розірваний і змінений в односторонньому порядку, та передбачає забезпечення виконання контракту. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Теперішня вартість - дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»)

Теперішня вартість зобов'язання за програмою з визначеною виплатою - теперішня вартість (без вирахування активів програми) очікуваних майбутніх платежів, необхідних для погашення заборгованості, що виникає в результаті виконання робіт працівниками у звітному та попередніх періодах. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»)

Тимчасова податкова різниця - різниця між оцінкою активу або зобов'язання за даними фінансової звітності та податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Тимчасова податкова різниця, що підлягає вирахуванню - тимчасова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення

податкового збитку) у майбутніх періодах. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Тимчасова різниця, що підлягає оподаткуванню - тимчасова податкова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»)

Фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»)

Фінансова звітність - бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Фінансовий актив – це:

- а) грошові кошти та їх еквіваленти;
- б) контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства;
- в) контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах;
- г) інструмент власного капіталу іншого підприємства. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Фінансовий актив, призначений для перепродажу - фінансовий актив, придбаний з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових змін його ціни та/або винагороди посередника. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Фінансова гарантія - передбачене контрактом право позикодавця отримувати грошові кошти від гаранта і відповідно зобов'язання гаранта сплатити грошові кошти позикодавцеві, якщо позичальник не виконає своїх зобов'язань. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Фінансова оренда - оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом. Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених нижче ознак:

- 1) орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди;
- 2) орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливу вартість на дату придбання;
- 3) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди;
- 4) теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливу вартість об'єкта оренди;

5) орендований актив має особливий характер, що дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання;

б) орендар може продовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову орендну плату;

7) оренда може бути припинена орендарем, який відшкодовує орендодавцю його втрати від припинення оренди. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»)

Фінансове зобов'язання - контрактне зобов'язання:

а) передати грошові кошти або інший фінансовий актив іншому підприємству;

б) обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно не вигідних умовах. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Фінансове зобов'язання, призначене для перепродажу - фінансове зобов'язання, що виникає внаслідок випуску фінансового інструмента з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових коливань його ціни та/або винагороди посередника. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Фінансові витрати - витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати»)

Фінансовий інструмент - контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»)

Фінансові інвестиції - активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»)

Хеджування - застосування одного чи декількох інструментів хеджування з метою повної чи часткової компенсації змін справедливої вартості об'єкта хеджування або пов'язаного з ним грошового потоку. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Хеджування справедливої вартості - хеджування змін справедливої вартості визнаного активу чи зобов'язання або ідентифікованої частини такого активу чи зобов'язання, яка відноситься до конкретного ризику і впливатиме на чистий прибуток (збиток). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Хеджування грошових потоків - хеджування зміни грошових потоків щодо ризику, пов'язаного з визнаним активом чи зобов'язанням або з прогнозованою операцією, що впливатиме на чистий прибуток (збиток). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Хеджування фінансових інвестицій у господарські одиниці за межами України - хеджування зміни вартості активів та зобов'язань господарської одиниці за межами України внаслідок зміни валютних курсів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Ціновий ризик - імовірність цінових змін внаслідок валютного, відсоткового та ринкового ризиків. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»)

Частка меншості - частина чистого прибутку (збитку) та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства). (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)

Чиста вартість реалізації запасів - очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»)

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості - сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»)

Чиста вартість реалізації необоротного активу - найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання необоротного активу, включаючи його ліквідаційну вартість. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»)

Чисті активи - активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань. (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»)